

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Dialog og diapraksis / Enighet og fellesskap -
I. Kirkelig fellesskap på tross av mangel på
enhet i lære? / "Skiløben og Theologi" /
Nye tekstrekker - en invitasjon / En folke-
kirke må kunne leve med spenninger /
Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene
og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

2. søndag etter påske – Øystein I. Larsen
1. mai – Jørund Midttun
3. søndag etter påske – Torbjørn Holt
4. søndag etter påske – Kjell A. Skartseterhagen

Forsakelse og fest hadde utgangspunkt i det religiøse, og var noe folk var stolte av.

Dialog og diapraksis

En lørdag kveld for ikke lenge siden, satt jeg i en av Oslos større moskeer og så på film fra årets pilegrimsreise til Mekka. Den norske gruppen gikk i sine hvite pilgrimsklær - med 17. mai sløyfer og norske flagg. Tenk om de bildene hadde vært på TV ved siden av de brennende flaggene. Norske muslimer med tydelig trykk på begge ordene.

Før jeg ble prest i Grønland kirke i Oslo for snart tre år siden, hadde jeg ikke hatt noe særlig med muslimer i Norge å gjøre. Nå er jeg del av et dialogarbeid mellom menigheten og flere av moskeene/ muslimene i bydelen, som stadig tar nye og spennende veier, og jeg får nesten litt vokseverk i mine teologiske refleksjoner. Det er nødvendig å stoppe opp og reflek-

tere over praksis stadig vekk. Men noen ganger må man også bare gripe muligheten der og da.

Mitt første virkelige møte med islam, var på ferie i Marokko ved tusenårsskiftet. Vi reiste fra et Norge i fullstendig millenniums-hysteri. Vi kom til et land som knapt forholdt seg til det. Det som preget samfunnet og hverdagen der da, var religiøs praksis og ikke minst fasten, Ramadan. Bønneropene gjallet, bønneteppe ble rullet midt i ekspederingen, dagene gikk på tom felle og langsommere enn vanlig, nettene var fulle av folk, fest og god mat til alle.

Dette møtet med islam var en sterk opplevelse. Jeg ble litt misunnelig på et par ting. Jeg opplevde at troen var så integrert i byens og menneskenes hverdag. At troen var synlig og satt i kroppen på folk. At forsakelse og fest som preget alt, hadde utgangspunkt i det religiøse, og var noe folk var stolte av. At møtet med det hellige og Den hellige sto sterkt.

Så ble jeg prest (kapellan) på Grønland. En menighet hvor under halvparten av befolkningen er medlemmer av statskirken. Hvor det ligger 20-30 moskeer i området rundt, flere av dem med flere tusen medlemmer. Hvor vi har 5 kirkemedlemmer å sende ut 11-årsinvitasjon til, og 3-4 konfirmanter i året. Hva er det å være kirke og prest i en sånn kontekst?

En dag kom et par muslimske jenter på kontoret og ville snakke om tro. Vi har møttes flere ganger senere, både i moskeen og i kirken - først bare vi, så etter hvert en gruppe kvinner fra hvert sted. Vi snakker om gudsbilde, ritualer, kvinnehverdag, det ondes problem... Så ble jeg kjent med en ung mann i en annen moské, i forbindelse med et skolebesøk for biskopen, hvor skolen ønsket både muslimer og humanetikere representert. Vi har holdt kontakten, og har nå hatt vår første samling med en gruppe unge voksne fra både moské og kirke. Tema var: Hva er det beste og hva er det mest utfordrende i min egen religion? Hva betyr troen i hverdagen? Kontakten med en tredje moské startet med at vi ble bedt om å være med på natteravning i bydelen - i fast team med folk fra moskeen. Det har blitt noen timers vandring - og gode samtaler.

I forbindelse med uroen rundt karikaturtegningene av profeten, hadde vi en guds-

tjeneste for dialog og forsoning, hvor en gruppe fra en av moskeene etter eget ønske var på besøk hos oss, og imamen hadde en hilsen til menigheten. Så ble vi raskt invitert tilbake, og en liten gruppe fra oss var tilstede under hjemkomstfesten for årets deltakere på pilegrimsreisen til Mekka. Jeg ble bedt om å tale i moskeen og gjorde dette. Det var en sterk og givende opplevelse.

Felles for disse kontaktene er at de har hatt utgangspunkt i personlige møter mellom noen få, relativt unge representanter fra hvert sted, inkludert lekfolk fra begge sider. Vi har gått praktisk til verks, i den forstand at vi har gjort et arbeid i bydelen sammen, og/eller at vi har snakket om troen i hverdagen, egne troserfaringer og felles utfordringer.

Veien går på mange måter fra praksis til teori, og jeg kjenner meg igjen i det prest og dialogforsker Anne Hege Grung skriver om en dialogmåte som har en del til felles med hovedtendensene i kontekstuell teologi/frigjøringsteologi. Hun skriver om hvordan dialogprosjektet "Dialog med og uten slør" startet med å etablere praksis med å møtes, dele måltider, og forberede høytider - ikke med å diskutere teoretiske problemstillinger innenfor kristendommen og islam. Hun skriver også om hvordan de i utgangspunktet hadde bestemt at de ikke skulle besøke hverandres gudshus/delta i hverandres religionsutøvelse, men at det var naturlig å gjøre det for de mer "urutinerte" dialogdeltakerne, og at grenser ble flyttet. Gjennom diapraksis. Teologen Paul Knitter skriver (hos Grung): "First and fundamentally, I suggest that we consider dialogue a means of doing before knowing. I... outline an understanding and method of dialogue that allows it to be a praxis that illuminates theory rather than a praxis that is predetermined by theory." Jeg kjenner meg igjen. Men det er sårbart. Hvordan finne balansen mellom viktig gjennomtenkning og evne til å la praksis skape ting mer umiddelbart?

Denne dialogformen har skapt mye gjennkjennelse og innlevelse i hverandre i utgangspunktet - som jeg tror også vil gjøre at vi bedre tåler uenighetene/ ulikhetene når de blir tematisert. Jeg har også en sterk opplevelse av å

Hva er så målet med dialog?

bli både tydeligere i min egen tro og tryggere på og inspirert av de andre, gjennom disse samtalene.

Hva er så målet med dialog? Er det at bydelen vår skal bli enda bedre å bo og leve i? Er det å rydde bort stereotypier og fordommer? Å skape fred? Å omvende folk?

Dette er det mange meninger om. Grung skriver: "Dialog er et møte ansikt til ansikt mellom likeverdige parter uten skjulte hensikter. Jeg går inn i en dialog, ikke for å forandre den andre, men for å ta del i den gjensidige forandring som kan skje gjennom et møte." Jeg opplever at noen av de muslimene vi har snakket med, har vært opptatt av nettopp spørsmålet om skjult agenda - om dialogen har verdi i seg selv, eller om den utelukkende handler om en forberedelse til å forkynne omvendelse.

En avklaring av disse tingene kan være ekstra viktig der maktforholdet synes skjevt, i den forstand at den ene part oppleves (av seg selv eller av begge) som tydelig minoritet religiøst, kulturelt, tallmessig... Jeg tror vi tjener på å la dialogen ha verdi i seg selv, og være tydelige på hvis vi går inn i den med andre hensikter.

I de dialogene jeg selv er en del av, opplever jeg at vi går inn i samtalen med nyssgjerrighet på hverandre og trygghet på egen tro. Jeg tror ingen av oss tenker at vi kommer til å konvertere. Men vi opplever alle at vi blir forandret. Vi synes begge parter at vår egen tro er "best". Og vi ser hverandre leve godt med sin egen tro.

Jeg er ikke en ferdigsnekret dialogteolog. Heller novise. Men jeg kjenner meg igjen i Grungs ord om dialog: At målet ikke er å bli enige - verken på den ene eller den andres premisser - men å se den andres tradisjon mer "innenfra" og sin egen med blick "utenfra". Inkludere den andre, i all sin eventuelle forskjellighet, i sin egen horisont. Når ordet "sharing" brukes stadig mer i internasjonale fora, understreker det denne dimensjonen. Dette betyr selvfølgelig ikke at vi ikke skal utfordre hverandre.

Mange spørsmål kommer til underveis i arbeid som dette - og mange ganger uten at man har så mye rom for å tenke det lenge igjennom: Skal imamen og hans følgesvenner gå i prosesjon med klokker, prest evt. andre,

inn i kirken? (Det ble prosesjon denne gangen, for å tydeliggjøre våre gjester. Kanskje ville vi vurdere det annerledes en annen gang). Skal jeg tale i prestekjole eller i nøytrale klær og skaut? (Det ble prestekjole denne gangen. Ikke uten en vurdering av om det er et riktig antrekk for en ikke-gudstjenestelig sammenheng. Men jeg landet på det, utfra et entydig ønske fra mine kontakter i moskeen, en opplevelse av at det ga meg en trygghet og tydelighet i situasjonen, og en vurdering av at min øvrige garderobe egnet seg dårlig. Kanskje burde jeg holdt meg til mine svarte prestegensere, eller til rundsnipp? Mulig konklusjonen blir annerledes en eventuell annen gang).

Veien blir til mens du går.

Hvordan forholde seg til de mange forskjellige moskeene i nærområdet? (Det blir mange kontakter - og vi vet ofte for lite om deres respektive relasjoner internt. I og med at de ikke har geografisk tilhørighet som definerende målgruppe, og at alle de største moskeene i området er pakistanskdominerte sunni-muslimske, innebærer det nok en viss spenning eller konkurranse dem i mellom.)

Når begynner vi på "de vanskelige spørsmålene?" Hvordan arbeide med spenningen mellom religionsfrihet (et trossamfunn/en gruppes rett til å praktisere organisasjonsledelse og lignende i pakt med sin teologiske profil) - og likestilling? Listen kunne gjøres mye lengre.

"Veien blir til mens du går." Det gjelder i aller høyeste grad i dette arbeidet. Samtidig må det balanseres med grundig refleksjon og bevisstgjøring. Det er sårbart - og veldig, veldig spennende.

SUNNIVA GYLVER
sunniva@gylver.no

Enighet og fellesskap

I. Kirkelig fellesskap på tross av mangel på enhet i lære?

AV OLE FREDRIK KULLERUD, PREST I DEN NORSKE KIRKE

Enhet har to sider, enighet og fellesskap, *ett* i sinn, *ett* legeme. Det nye testamente viser at disse hører sammen; de er enhetens ytre og indre side. "De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene" (Acta 2,42). Læren, fellesskapet, det sakramentale livet og liturgien gir alle uttrykk for kirkens enhet. På topplan i Den norske kirke er det derimot en utbredt oppfatning at man kan ha kirkelig fellesskap på tvers av uenighet i lære. Lærenemnda (januar 2006, heretter LN II) har avvist at det for tiden er rom for brudd på fellesskapet mellom motstandere og tilhengere av homofilt samliv.¹ Men er det rom for kirkelig fellesskap når man lærer ulikt?

Deltagere i den samme nåde skal kristne være "ett i sjel og sinn" (Filip. 2,2),² "vise enighet" og ha "samme syn og tanke" (1.Kor.1,10). Denne enhet er dypest sett sakramental. "For med én Ånd ble vi alle døpt til å være ett legeme" (1.Kor. 12, 13) Dette bekreftes hver gang man eter det ene brød (1.Kor. 10,17). Men den kristne enhet gjør seg gjeldende på alle områder og er til syvende og sist begrunnet i *Guds enhet* (Efes. 4, 3-6).

LN IIs moderate fløy utlegger skriftpassasjene som vedrører homofilt samliv forbilledlig.³ Hele nemnda står nå sammen om at tekstene isolert sett avviser slikt samliv.⁴ Og de moderate avviser klart at det er bibelsk dekning for homofilt samliv og at de radikales syn kan legges til grunn for kirkens ordninger. Men de moderate vil ikke si opp kirkefellesskapet. Noen av dem problematiserer det imidlertid.⁵ Mitt syn er derimot at forskjellig lære må

medføre kommuniensbrudd. Denne artikkelen og en neste er en brytning med LN II om dette. Andre spørsmål knyttet til LN II vil jeg i denne omgang la ligge. Jeg drøfter spørsmålet om kommuniensbrudd. Her står nemnda relativt samlet.

I Det nye testamente er det aldri tale om at ulik lære skal få eksistere side om side. I de menighetene det var tendenser til slikt ble dette skarpt avvist. "Du lar kvinnen Jesabel holde på", bebreider Jesus menigheten i Tyatira (Apoc. 2,30). Imidlertid fremelskes variasjon når det gjelder karismer og tjenester.⁶ Nytestamentet som skriftsamling oppviser også en varietet av perspektiver på Jesu verk.

Men disse står ikke i motsetning til hverandre. Og i noen spørsmål stanser de kirkelige læredefinisjonene før enkelte problemer er utredet. Her vil det være åpning for forskjellige oppfatninger i en kirke. Men dette gjelder ikke der oppfatninger motsier hverandre; der det må velges. Dette er tilfelle i spørsmålet om homofilt samliv.

Homofilis spørsmålet er et lærespørsmål. Det sier også LN II.⁷ Og lærespørsmål er spørsmål hvor Det nye testamente lærer noe.⁸ Ganske enkelt. Det gis ingen signaler i Nytestamentet om at bare en del av det er forpliktende som fremsettes som lære. Helligånden skal, sier Jesus, "lære dere *alt* og minne dere om *alt* det jeg har sagt dere" (Joh. 14,26). Dette kjenner vi igjen fra dåpsbefalingen (Matt. 28, 20). Gud har en helt klar, entydig og gjennomtenkt vilje for sin skapning. Kristus er fullt entydig og udelte (1.Kor.1,12).

Er da et syn på homofilt samliv som ikke er i overensstemmelse med Det nye testamente "vranglære"? I Den norske kirke er det oppstått en viss uklarhet om hva som er bekjennelses- og lærespørsmål og hva som er emne for avvisning som vranglære. Dette gjelder også på konservativ side i kirken. Utsagnet om at kvinneprestspørsmålet "ikke [er] et bekjennelses-spørsmål, men et ikke uvesentlig lærespørsmål" (senere biskop Utnem), kan ha vært med på å gjøre forståelsen av hva som er lære og vranglære ugjennomsiktig.

Rammene for artikkelen legger sterke begrensninger på den grundighet hvormed vi kan gå til verks. Men kort sagt, vranglære kan vi stå overfor overalt hvor det er spørsmål om lære. Det er rett og slett *feil lære*. Det nytestamentlige begrepet er *haireisis* (1.Kor.11,19) som egentlig betyr det å velge sin egen vei (haireomai, jeg velger meg). Det er avvik fra læren.

Hvilke spørsmål gjelder dette? Her preten-derer jeg ingenlunde noe uttømmende svar. Hvorvidt homofilis spørsmålet er et slikt spørsmål, er det vi nå trenger å nærme oss et svar på. Jeg ser det på følgende måte. Enheten med Kristus er det fundamentale. Dette innbefatter enheten i Kristi kirkelige legeme. Denne omfatter både fellesskap og enighet. Den avspeiler enheten mellom Faderen og Sønnen og Helligånden. De er ikke bare vesensett og ett i kjærligheten. Det er ingen uenighet dem imellom. De er fullkomment på linje i ett og alt. "For det er ikke min egen vilje jeg vil fremme, mens hans vilje som har sendt meg" (Joh.5,30).⁹ Dette danner forbilde for forholdet mellom lemmene på Kristi legeme. "Skje din vilje som i himmelen så og på jorden" (Matt. 6,10).

Kan man ikke i lære være sin biskop "lydig", kan man ikke ha fellesskap med ham. Dette er ikke mulig om han offentlig lærer vrangt. "Lydigheten" mot biskopen må være å ha samme lære. Ikke å ha samme meninger om kirkepolitikk. "[at] dere underordner dere biskopen likesom dere er Kristus undergitt"; slik formante Ignatius, biskop av Antiokia (110 e. Kr.)¹⁰ For biskopen står i Guds sted. Man skal "se opp til biskopen som til Herren selv", for atter å sitere Ignatius.¹¹ Poenget for meg er at lydighet som ikke er Kristus-lydighet ikke er noe verd i en kirke. Det ville i praksis være lydighet mot

en annen enn Kristus. Men her kan ikke være tale om "lojalitet" mot noe som er mindre. Spørsmålet må være: står jeg overfor Kristus i mitt forhold til denne prest og biskop? Gjenkjenner jeg ikke Kristi røst i det de sier, er det ikke enhet i Kristus, men snarere en apologetisk situasjon.

Lære i teologisk forstand er ikke meninger; da hadde ulike oppfatninger vært på sin plass. Det er tolkning av et faktum. Dette faktum er de tre guddommelige personers vesenshet. Det er det sakramentale forholdet mellom Gud og kirken og mellom kirkens medlemmer. Og andre teologiske fakta.

Det som fører bort fra Kristus - og fra fellesskapet - er ikke adiafora. Adiafora ("mellomting") er ifølge den lutherske bekjennelse spørsmål hvor Skriften ikke lærer noe. Det er det "som hverken er påbudt eller forbudt i Guds Ord".¹²

Om homofili har Skriften en lære. Hyller man homofilt samliv, fører man mennesker bort fra Kristus. For Det nye testamente knytter slikt samliv til fortapelsen (1.Kor. 6, 9). Dette taler for at anerkjennelse av homofilt samliv er kirkesplittende vranglære. Ikke når man diskuterer og sliter med dette lærespørsmålet - eller andre. Men når synspunktet offentlig og autoritativt hevdes som kirkelig lære. Da angriper man enheten mellom Kristus og den troende homofile og enheten i Kristi kirkelige legeme. Selv om man ikke vier og ordinerer homofile partnere, legger man ved sin lære om dette premisser for andres valg og livskurs. Konsekvensen og rekkevidden av dette skal vi gå nærmere inn på i neste artikkel.

¹ Skrifforståelse og skrifbruk med særlig henblikk på homofilisaken, Oslo 2000: 135f.

² Gal. 5, 10; Filip. 3, 15

³ LN II: 53-69.

⁴ Ibid: 131.

⁵ Ibid: 124.

⁶ 1. Kor. 12.

⁷ LN II: 11; 23f; jfr. LN I: 49f.

⁸ Bernt Oftestad, "Et bekjennelsesspørsmål?" i VL 3. og 5. 8.85 (Dagen 14.08.85).

⁹ Se også Joh. 4, 34; 6, 38 og 7, 17f.

¹⁰ Ign. Trall. 2, 1.

¹¹ Ign. Efes. 6, 1.

¹² FC X Ep. og Sol. decl. 1.

”Skiløben og Theologi”

AV PER KRISTIAN ASCHIM

”At disse tvende Gjenstande, ved første Øiekast saa uensartede, staa i nær Forbindelse med hinanden for de Ynglinger og Mænd, der drive det theologiske Studium, vil være klart for Lægen, for Fysiologen og for dem, der ere nogenlunde bekjendt med den i Naturen aabenbarede Guds Lov...” (L.T. i Morgenbladet 1.4.1866)

I et OL-år hvor menigheten i Vivestad i Vestfold tilbys langrennstafett i kirken for guds-tjenesten, har et gammelt tema igjen blitt aktuelt. Den kristne idrettsbevegelsen Kristen Idrettskontakt (KRIK) fyller 25 år i år. Bevegelsen driver det årlige fjellkurset for prester på Geilo som innbefatter skiløping (mest) og teologi (litt). Kristen Skjeldal har blitt portrettert som ”den siste langrennaren”. Vi skal hilse på en av de aller første.

Temaet er 140 år gammelt. Det ble tatt opp i en artikkel i Morgenbladet 1.april 1866. Under signaturen L.T. skrev Vestnes-presten Otto Theodor Krohg (1811-1889) jevnlig artikler om det meste mellom himmel og jord. I mer enn 30 år fra midten av 1800-tallet gledet og ergret han Morgenbladets lesere med sine kåserende betraktninger.¹ Denne gangen altså om ”Skiløben og Theologi”.

Som teolog er Krohg karakterisert som noe ”høykirkelig”. I kulturkampen på 1830-tallet hadde han stått på den noe eldre studie-kameraten Henrik Wergelands side. Vi skal også se at han ikke var noen hvem som helst i skihistorisk sammenheng.

Hva var så forbindelsen mellom skiløping og teologi, disse to, så uenstartede størrelser? Jo, ”at en vel vedligeholdt Hududdunstning

(svette, min anm.), en efter Legemets Kræfter afpasset Muskelvirksomhed og et godt fuldt Aandedræt er Betingelsen for en sund og kraftig Aandsvirksomhed”. Kort og godt: En sunn sjel i et sunt legeme.

Denne devisen var etter L.T.'s mening altfor mye oversett av skoleelever og studenter, ikke minst teologistudenter.

Teologene burde ta lærdom av selveste Martin Luther. Av historien om hans opphold på slottet Wartburg burde man lære hvilke skadelige virkninger ”uophørlige” Studier i et trangt rom med ”indesluttet Luft” kunne få.

I uker og måneder var det eneste han gjorde å sitte inne og oversette bibelen. Dette førte til at han fikk blodansamlinger i hodet og øresus. I denne ”betænkelige Legemstilstand” var det han til slutt innbilte seg at han så den Onde i legemsskikkelse foran seg og kastet blekkhuset etter ham.

Mens enkelte teologer mente dette var hovedbeviset på at den Onde var til i menneskelig skikkelse, trakk ”den kjernesunde Luther” helt andre konsekvenser. Han innså nemlig at dette ”Stueliv” ville føre til at han gikk legemlig og åndelig til grunne, og at han ”stod paa Grændsen af den hysteriske Theologi”. Kastingen av blekkhuset var et anfall av slik ”hysterisk” teologi. Han flyktet derfor så snart han kunne fra det innestengte liv på Wartburg og kastet seg inn i de reformatoriske stridigheter i Wittenberg.

Samtidens teologistudenter burde av Luthers eksempel lære at man ikke ustraffet syndet mot naturlovene. Samtidig med at man dyrket sin

ånd, måtte man passe på å pleie sin helbred. Ellers ble man et lett bytte for den "hysteriske teologi" som L.T. hadde lite til overs for.

Han skildrer gruoppvekkende hvordan denne hysteriske teologi vil gripe "i sine Dødnegearme" den teologen som sitter og studerer og grubler i en hybel overfylt av tobakksrøyk, og som ikke sørger for å bevege seg ute i det fri. En side er de fysiologiske utslagene: "Den hemmede Hududdunstning, det tunge besværlige Aandedræt, de matte Øine og gustne Kinder".

Verre var det at man også i åndelig forstand mistet "det rette friske Syn": "han begynner at se paa sig selv som en redningsløs fortabt Synder, han mister baade Troen og Haabet, kalder sig vakt, fordi han har mistet begge Dele, og optræder paa Enerhaugen med en Tordentale mod alle dem, som ikke lig ham selv, paa Grund af Synd mod Naturens Love, have faaet denne slappe Gang, dette hængende Hoved, denne sutrende Stemme." (Enerhaugens Samfund var et av de første lokaler for kristelig indremisjonsarbeid i hovedstaden, hvor også en del av teologiprofessoren og vekkelseslederen Gisle Johnsons bibellesninger fant sted.)

Som vi skjønner: Det er den pietistiske vekkelsesteologien L.T. vil til livs, og som han kaller "den hysteriske Theologi". Denne teologien hadde i et tiår spilt en viktig rolle i Norge. Den så for sine øyne "Djævl og Helvedpøle". Den klarte ikke å glede seg ved "det levende Haab om Sønnen og hans forløsende Virksomhed", og enda mindre "Guds mangfoldige i Naturen utbredte Gaver". Krohg mente at slik teologi hadde sitt hovedsete i en "fordervet" mage fordi man overså legemets behov for pleie. Med andre ord: Pietisme skyldtes dårlig mage og dårlig fysisk forfatning.

Etter denne tiraden går L.T. over til å hylle friluftslivets gleder, og da særlig skiløpingen. Han siterer en fysiolog som beskriver de positive virkninger av fotturer i fjellet i det skotske høylandet. De samme virkninger ville man ifølge L.T. få av skiturer.

En livfull skildring av en vestlandsk skitur vil sikkert vil sikkert vekke gjenkjennelse hos mange. I noen grader kulde og solskinn strever man seg opp snødekte bakker mot en topp, og erfarer til fulle den "rigelige Hududdunstning"

frekalt av raske og dype innåndninger, og den "Lethed og Livlighed i Sindet og Frihed for Brystet" som Krohgs fysiologiske autoritet har omtalt. Skituren har et fortrinn framfor fotturen. Turen til topps er ikke målet for nytelsen. Det er nå det begynner, idet man setter utfor de langstrakte bakkene og virkelig får prøvd sine skiferdigheter mellom steiner og busker, over skavler og grøfter. På de mest halsbrekkende steder risser staven et tredje spor i snøen. Staven er for skiløperen hva roret er for sjømannen og bissetet for rytteren. Det kan gå så fort at man må kaste seg ned i snøen. Etter det forfriskende snøbad går det videre i "pilsnar Fart" til man er nede på sletten under bakkene og turen er over.

Skiløperen kan ta en velfortjent hvil. Med "forøget Kraft", "munter og livlig i sit Sind" finner vi ham hvilende på sin sofa, lykkelig og tilfreds og "badet i Sved" - sikkert til stor glede for sine omgivelser...

Det er liten tvil om at skildringen av skituren er førstehånds opplevd. Krohg var kjent for å være en ivrig og dyktig skiløper, også da han var kommet opp i femti- og sekstiårene. Det ligger egne erfaringer bak utsagnet om at selv menn mellom femti og seksti ved måteholden skiløping vil føle at de har fått sin ungdom tilbake.

Ved siden av felttoget mot den hysteriske teologi og anbefalingen av skiløpingens gleder hadde L.T. også et tredje anliggende. Det dreide seg om skikonkurransene som tok seg opp og bredte om seg fra begynnelsen på 1860-tallet. I 1862 fant en skikonkurrans sted i Trysil, og i 1866 kom skikonkurransene til hovedstaden. Telemarkingene hadde allerede en stund hatt uformelle kappleiker på ski. To år senere, i 1868, kom Sondre Nordheim og andre telemarkinger til Christiania for å vise sine kunster og konkurrere.²

Krohgs uttrykte glede over at skiløping var blitt mote som folkeforlystelse og at det ble avholdt kappløp og premieutdelinger. Men han likte ikke konkurranseformen. Kappløpene foregikk nemlig ved at man bar skiene opp til toppen av en bakke. Deretter kjørte man ned bakken og utførte et kunststykke på noen hopp som var gravd ut på forhånd. Dette var ingen konkurranse som demonstrerte hvem som hadde best skiferdighet. På denne måten kunne man ta en spansk linedanser, gi ham et

par dagers skitrening, og han ville stikke av med premien.

Konkurransformen i denne "ægte nordiske Kaprenden" burde være annerledes. Krohgs alternativ var at kappløpet skulle gå over en viss strekning, helst omtrent en "fjerdingvei" (1/4 mil, ca. 2800 meter), med en bakke opp i ene enden, en bakke ned mot slutten og en slette i mellom. Den som tilbakela strekningen på kortest tid vant premien. Med dette ville man få prøvd det som det egentlig kom an på i skiløping: utholdenhet, kraft og skiferdighet, og ikke bare smidighet og ferdighet til å hoppe.

Alternativet var ikke grepet ut av luften, og her er vi ved Krohgs skihistoriske betydning. Som ganske nyutdannet teolog var han lærer i Tromsø og redaktør av lokalavisen Tromsø Tidende. I denne tiden tok han initiativ til de første kjente langrennskonkurransene i Norge. Disse fant sted i 1843.¹ Samtidig brakte han referater fra skikonkurransene i sin avis, og grunnla dermed også sportsjournalistikken i Norge. Den konkurranseformen han anbefalte i 1866 var nettopp den formen han gjennomførte i Tromsø i 1843, hvor for øvrig det ene rennet ble vunnet av en kven som på kveners vis brukte to staver. En av dem som hevdet seg godt i et av rennene var senere stortingspresident Johannes Steen, den gangen middelskoleelev i Tromsø. I 2018 vil det forresten være 175-års jubileum for disse første kjente langrennskonkurransene i Norge. Herved er dette avlevert til dem som kan trenge argumenter for et mulig vinter-OL i Tromsø det året.

Etter mye skiløping vender L.T. til slutt tilbake til teologien. Han er helt sikker på at det ville være gunstig for Den norske kirke om teologistudentene deltok i kappløp på ski. Hvis de gjorde det, ville de bli mye folkeligere når de kom ut i prestetjeneste. Han er litt mer usikker på hvilken innflytelse skiløping vil ha på de unge teologenes dogmatiske standpunkt. Men en ting er han sikker på: "imod Skiløbning paa-begyndt i Skoleaarene, fortsat ved Universitetet og ikke lagt tilside i Manddomsalderen vil ingen Pietisme kunne holde Stand."

Om forfatteren:

Per Kristian Aschim er cand.theol., forsker i kirkehistorie med 1800-tallets norske kirkehistorie som spesialfelt. For tiden arbeidsledig og projektmaker. Født i Tromsø.

¹ Opplysningene om Krohg og hans biografi er hentet fra: Norsk biografisk leksikon bd VIII, Oslo 1938, s. 79-80; J. B. Halvorsen: Norsk Forfatter-Lexikon 1814-1880, bind III, Kristiania 1892, s.393-398; Aftenposten 1889 No 624 (23.10.); Morgenbladet 1889 No 569 (26.10.); For Kirke og Kultur 1905, s.346-351; 533-537.

² De skihistoriske opplysningene er hentet fra: Olav Bø: *Norsk skitradisjon*, Oslo 1966 og Thor Gotaas: *Først i løypa. Historien om langrenn i Norge*, Oslo 2003.

³ Bø 1966, s.63-64, Gotaas 2003, s.26-27.

Nye tekstrekker – en invitasjon

AV JAN SCHUMACHER

Fram mot 2010 pågår det et bredt arbeid med utvikling og reform av våre gudstjenester. Det arbeides med ny liturgi, nye tekstrekker og ny salmebok. Samtidig regner Bibelselskapet med å ha ferdig en ny oversettelse av Det gamle testamente i 2010.

Nemnd for gudstjenesteliv i Kirkerådet har opprettet et eget underutvalg som skal arbeide med tekstrekkene, samt fremme forslag for oppbygningen av ”ord-delen” i høymessen. Vi vil invitere alle til å delta i prosessen med små og store bidrag, erfaringer og synspunkter på tekster og tekstrekker og tekstenes plass og presentasjon i gudstjenestene.

Innspill kan sendes på e-post til lederen: jan.schumacher@mf.no eller pr post: Jan Schumacher, I. F. Gjerdrumsv. 61, 1396 Billingstad.

Tre modeller

I tillegg til ulike overveielser omkring tekstenes rammer i gudstjenesten, arbeider utvalget med tre modeller for et framtidig lektionar, alle med tre tekstrekker. Mange gir uttrykk for at ordningen vi har hatt siden 1977 med to tekstrekker og tilleggstekster, har gjort tekstutvalget for smalt i Norge.

«Revised Common Lectionary» fra 1992 er nærmest blitt standard tekstbok for reformatoriske kirkesamfunn i den engelskspråklige verden. Utgangspunktet var «Ordo lectionum missae» fra 1969, en frukt av 2. Vatikankonsil. Revised Common Lectionary har et bredt tekstutvalg, med vekt på tilnærmet sammenhengende lesning fra Det gamle testamente og evangeliene. Det er både GT-tekst, episteltekst

og evangelietekst til hver søndag, samt en tekst fra Salmenes bok som synges eller leses mellom de to første tekstlesningene. Det er tre rekker, en Matteus-rekke, en Markus-rekke og en Lukas-rekke. Johannes leses i høytidene og delvis i Markusåret. Fra Det gamle testamente leser en fra fedrehistorien, David-historien og profetstekster. Mellom påske og pinse leses tekster fra Apostlenes gjerninger på episteltekstens sted. Det er satt opp et alternativ hvor de gammeltestamentlige tekster harmonerer med evangelietekstene. «Festhalvåret» er stort sett ordnet slik vi er vant til. Men det gjøres et interessant grep med resten av kirkeåret: Etter åpenbaringstiden begynner man på rekken av søndager med lesning av evangeliene, man stopper opp ved fastens begynnelse, og fortsetter der man slapp etter pinse. Det har flere fordeler. Blant annet unngår en at mange av disse søndagene faller bort, og søndagene datofestes innenfor samme syvdagersperiode hvert år. Det er satt i gang forsøk med denne modellen i et par prostier på Østlandet.

Den andre modellen utvalget arbeider med er den nordiske. I 2002 ble Evangelieboken tatt i bruk i Svenska Kyrkan. Finska kyrkan tok i bruk sin nye evangeliebok allerede i advent 2000. Begge disse evangeliebøkene har tre tekstrekker og er bygget over samme prinsipp som Kirkeårets tekster hos oss, til dels ligger de svært nær vår nåværende ordning. Det legges vekt på temamessig sammenheng mellom tekstene på samme dag i kirkeåret, og hver dag har fått sin overskrift, for eksempel «Att lyssna i tro», «Trons kraft» og «Att leva tillsammans».

Vi arbeider også med en tredje modell, en mellomting mellom de to andre. Her er det også et år for Matteus, Markus og Lukas, men uten at de leses i rekkefølge. Det legges vekt på sammenheng mellom tekstene som leses på den enkelte søndag. Det settes ikke opp overskrifter som i den nordiske modellen, men tenkes et slektskap i tema på hver kirkeårsdag.

Modellen bruker også grepet fra Revised Common Lectionary med å begynne rekken av lesninger fra de tre evangeliene i tiden mellom åpenbaring og faste, og så fortsetter etter pinse.

Utvalget mottar gjerne kommentarer fra dem som har erfaringer med Revised Common Lectionary eller reformen i Sverige og Finland, og ellers synspunkter på de ulike modellene.

En folkekirke må kunne leve med spenninger

AV KNUT S. BAKKEN, VIKARPREST I OSLO

Den norske kirkes lærenemd har nylig slått fast noe alle lesere av Lk visste. Det må være fullt mulig å leve med uenighet i et kirkesamfunn som Den norske kirke. Klarer vi ikke det, kommer folkekirken på sikt til å bli en foreningskirke for de "rettroende." Like fullt lar det seg ikke skjule at uenigheten i sak kan gå svært dypt, også hos prester. Når vi i kirken debatterer vanskelige emner, kan ingen felle dommer over andres syn. Det er viktig samtale blir realistiske. For denne homofilisaken rører ved noe av det dypeste i oss.

Lærenemndas uttalelse er preget av respektfull dialog. Jeg håper den gode tonen må fortsette i de videre samtaler, for homofilisaksen berører mange i kirken direkte. Holdningen til homofilt samliv har i sannhet mange aspekter, noe den ikke alltid like sakelige debatten har vist.

Vil vi prester nå lage ritualer slik at vi som ønsker det kan velsigne homofile par? Vil vi åpne for at mennesker som lever i homofile samliv kan få vigslende stillinger? Dette er aktuelle spørsmål vi av hensyn til dem det gjelder, folkekirkenes medlemmer, ønsker snarlig svar på.

Men først på kirkemøtet i 2007 vil disse spørsmålene få sin endelige avklaring. Biskop Skjevesland vil foreløpig ikke snakke om noen splittelse av kirken. Men han er, ifølge intervju i Fædrelandsvennen, bekymret for samholdet. Han mener homofilisaksen vil bli en stor belastning for fellesskapet, og legger til at det i denne saken er det to syn som ikke kan forenes. Noe må etter hans syn tross alt være sant, og det spørsmålet er ikke avklart.

Og biskop Bondevik sier til Vårt land at det er vanskelig å fortsette som biskop, da etiske spørsmål også er lærespørsmål.

Det er mange "bibeltro" prester som tenker som biskop Skjevesland. De er overbevist om at Bibelen taler klart mot homofilt samliv og viser til at de tekstene i Bibelen som omhandler homofili er konsekvent avvisende til homofili. Denne saken viser hvor dypt splittet det kristne folket er i synet på Bibelen. Guds "klare ord" i Den hellige skrift er ikke alltid like klar når bibelordene skal tolkes og settes inn i vår tid som er en helt annen enn mottakerne for 2000 år siden. En lignende debatt om skriftsforståelse og skriftsyn hadde vi etter min mening om kvinnelige prester på 1960-tallet, selv om

mange kollegaer vil hevde at disse debattene ikke er sammenliknbare! Når det bl.a. fra biskop Bondevik blir slått fast at det er vranglære å sidestille homofilt samliv med ekteskap, viser det hvor vanskelig og krevende den kommende prosessen vil bli!

Men lærenemdas innstilling understreker etter mitt syn at det kan være ulike bibelsyn i Den norske kirke. Det er verd å merke seg nettopp dette. For det er på mange måter nye toner. Jeg har deltatt i heftige teologiske debatter gjennom årene og til tider har blitt beskyldt for ikke å være bibeltro. Nå er det heldigvis åpnet for - også gjennom en læreuttalelse- at vi må leve med ulike bibelsyn i Den norske kirke. Men flere prester leser uttalelsen på en annen måte enn jeg og vil på ingen måte godta at det er flere likestilte bibelsyn i vår kirke!

Men den uenighet som fremkommer gjennom lærenemdas innstilling er positiv. For den tar kirkens medlemmer på alvor. Innstillingen oppfordrer til dialog. Men det vil alltid være noen som ikke makter å leve med spenninger og uenighet og ikke er i stand til å respektere sine medkristne. Når lavkirkelige fra høyresiden i det kirkelige landskap nå truer

med å stå utenfor fellesskapet i Den norske kirke, er det beklagelig. Men gjennom hele kirkens historie har det vært splittelser. Det kan selvsagt også skje i Den norske kirke som et resultat av den delte innstillingen.

Den kristne kulturarv er mangfoldig. Det er derfor ikke mulig å snakke meningsfylt om det kristne livssynet i bestemt form entall, noe mange - også biskoper? - mener er mulig. Kristne har ulike livssyn. Det vi har felles, er en kristustro som utfordrer til engasjement for verden og vår neste. Denne tro har gitt farge og inspirasjon til ulike livssyn og kulturuttrykk gjennom tidene.

Men - og det er aktuelt i dagens debatt om kirkens identitet - i hvor stor grad må den kristne tro bygge på enighet i et spørsmål som homofili? Kristendom er primært liv. Spenninger og uenighet som vi må leve med **kan** etter mitt syn føre til en levende kirke med mangfold og visjoner. I stedet for å gå på kjetterjakt som noen nå ønsker, kan vi bruke ressursene på å skape en kirke der medlemmene, 85 % av det norske folk føler seg hjemme. Det må stå sentralt når vi i de kommende år skal diskutere folkekirkens fremtidige struktur!

Nyhet fra Luther Forlag

Anfinn Skaaheim

DET STØRSTE ER AT VI FÅR VÆRE FRISKE FORTELLINGER OM SMÅTT OG STORT

Forfatteren er viden kjent for sine gode historier og frodige fortellerevner. I denne ganske annerledes og uhøytidelige "biografien" tar han oss med inn i situasjoner og møter med mennesker som i tillegg til å more oss, kan lære oss både dette og hint.

Vi lærer mer om livets alvor når vi ler!

Kr 178,-

82-531-4483-0

FRA BOKFRONTEN

Skilsmisse mellom stat og kirke?

Ingvill Thorson Plesner:

Skal vi skilles? – veier videre for stat og kirke

Forlaget Press, 2006

Det er imponerende at Ingvill Thorson Plesner kan legge fram en oppdatert drøftelse av tematikken stat/kirke, der Gjønnnesutvalgets konklusjoner er innarbeidet og drøftet, samtidig (!) med at nevnte utvalg legger fram sin innstilling. Thorson Plesner har åpenbart hatt tillit til de lekkasjer som forelå i forkant om utvalgets konklusjoner, og disse slo da også til.

Boka inneholder en historisk gjennomgang av forholdet mellom stat og kirke fra Olav den Hellige til Kåre Gjønnnes. Særlig stor plass vies til Sivertsenutvalget (1975), Bakkevigutvalget - der Thorson Plesner selv var medlem (2002), foruten Gjønnnesutvalget som imidlertid ikke siteres, naturlig nok. Den rommer også en nyttig og kortfattet oversikt over hvordan stat og kirke er tilordnet hverandre i de nordiske land samt Tyskland og England.

Thorson Plesner skisserer fire hovedalternativer for det videre forhold mellom staten og Den norske kirke (DNK):

- 1) Opprettholdelse av dagens statskirkeordning, eventuelt med endringer innenfor statskirkeordningens rammer ("statskirke").
- 2) Avvikling av dagens statskirkeordning, med fortsatt aktivt støttende religionspolitikk
  - a) med rettslig særstilling og særlov for Den norske kirke ("nasjonalkirke")
  - b) uten rettslig særstilling og særlov for Den norske kirke ("fristilt kirke")
- 3) Avvikling av statskirkeordningen og en passiv religionspolitikk uten statlig støtte til verken DNK eller andre tros- og livssynssamfunn ("privatisert kirke")

Med unntak av alternativ nr. 3), som har svært få tilhengere i Norge, er dette de modeller som også med vekslende støtte beskrives av Gjønnnesutvalget. Den løsning som utvalgets flertall på 14 samler seg bak står nærmest "nasjonalkirken", selv om det blant disse er ulike oppfatninger om omfanget og karakteren av en særlov for DNK.

Thorson Plesner drøfter pro et contra ved de forskjellige alternativene, og hun gjør det balansert. Men med et utgangspunkt som ikke er politisk-pragmatisk men derimot prinsipielt og bestemt av menneskerettighetene, er det ikke overraskende at Thorson Plesner løfter

fram de åpenbare dilemmaer ved statskirken. Argumentene vil i hovedsak være kjente, men det er særlig interessant å lese hennes betraktninger rundt Grunnlovens paragraf 12 som fastslår at minst halvparten av Regjeringens medlemmer må være medlemmer i DNK. Thorson Plesner peker på at det her legges reelle begrensninger på friheten til å velge statsråder. Det må på alle måter være svært uheldig dersom noen får beskjed om at ens karriere som statsråd er avhengig av en innmelding i DNK! Hvorvidt dette scenariet som Thorson Plesner her beskriver virkelig har skjedd, vet vi vel egentlig ikke. Men det er en helt realistisk mulighet, og vil bli det i økende grad fremover dersom ikke statskirkeordningen endres.

En annen menneskerettslig utfordring innenfor dagens kirkeordning er Regjeringens rett til å utnevne biskoper. Dette står i klar spenning til prinsippet (som bl.a. er uttrykt av FNs menneskerettighetskomité) om at trossamfunn selv skal utnevne sine religiøse ledere. Argumentene om at kirkelig statsråd utgjør et slags "kirkelig organ", mener Thorson Plesner har liten vekt. Praksis viser nemlig at statsrådene ofte er mer lojale mot sine politiske partier enn mot innstillingen fra nominasjonsprosessen. Likedan avvises argumentet om at kirkelig statsråd kan ansees som mer representativt for kirkens medlemmer enn de interne kirkelige organer.

Thorson Plesners lar oss skjønne at hennes sympati går i retning av modellen "fristilt kirke", selv om hun egentlig ikke skriver det direkte. (Men fra Bakkevigutvalget og dagspressen, hvor hun hyppig dukker opp, vet vi at dette er hennes førstevalg.) Hun ser det som en hovedvanskelighet med "nasjonalkirken" at Stortinget, dersom det gir en varig særlov som fastlegger trosgrunnlaget og andre vesentlige trekk ved DNK, rent faktisk vil komme til å fungere som kirkestyre. En slik posisjon bør et pluralistisk Storting ikke ha. Man kan dessuten tenke seg en fremtidig situasjon der DNK ønsker at kirkeoven skal endres eller oppheves, men uten at det er flertall for dette i Stortinget. Hva da? Strengt prinsipielt kan derfor "Nasjonalkirken", som altså er den modell Gjønnsetvalgets flertall støtter, etter Thorson Plesners mening bli enda mer problematisk

enn dagens ordning ved at Stortinget på et vis tar den plassen som nå inntas av konfesjonelt forankret kirkelig statsråd.

Slike dilemmaer i forhold til menneskerettighetene vil man unngå dersom man velger modellen "fristilt kirke", altså en kirke som ikke på noe vis gjøres til gjenstand for formell særbehandling fremfor andre trossamfunn i lovverket. For å unngå en særlov for DNK vil det etter Thorson Plesners mening være nødvendig at kirken først utvikler en ny kirkeforfatning, før Stortinget så fatter vedtak om statskirkens opphør.

Her vil jeg peke på en praktisk vanskelighet: Skal en slik kirkeforfatning som den Plesner foreslår være klar i god tid før en stortingsbehandling i perioden før 2009, må den antakelig vedtas på Kirkemøtet i 2007. Er det mulig? Men dersom Thorson Plesners modell skulle finne bred støtte, får man da heller avvente neste stortingsvalg før statskirkens skjebne besegles. I historisk perspektiv er vel dette ikke så farlig. Kanskje blir da stat og kirke skilt ved grunnlovsjubileet i 2014?

Thorson Plesners utgangspunkt er, som allerede nevnt, prinsipielt og bestemt av hensynet til menneskerettighetene. Det er et svært viktig perspektiv, og når det legges til grunn er det vanskelig å konkludere annerledes enn Thorson Plesner gjør: Fram for den "fristilte" kirke! Men her savnes et utvidet samfunns-kulturelt perspektiv: Er det ønskelig å ta vare på den kristne kulturarven på en særskilt måte? Hvordan vil man eksempelvis begrunne behovet for å videreføre de tradisjonelle kirkelige merkedager som offentlige helligdager? Og kan DNK tre fram på en særlig måte ved nasjonale begivenheter som ved skifte av regent, jubileeer eller ved store ulykker? Thorson Plesner mener at en fristilt majoritetskirke faktisk kan utvikle særlig nære relasjoner både til staten og kommunene gjennom et formalisert og realisert samarbeid. Slik vil den "fristilte" kirke kunne gjøres til gjenstand for en viss forskjellsbehandling i praksis, selv om det ikke følger av ordningen som sådan.

Etter min mening virker det imidlertid ikke særlig innlysende at den "fristilte" kirke kan forvente noen form for særbehandling nettopp i nasjonale og offentlige sammenhenger. Det vil svært mange nordmenn, både blant mer og

mindre kirkeaktive, oppleve som et gedigent tradisjonstap. Dette er viktige aspekter ved stat/kirke-tematikken som jeg skulle ønske at Thorson Plesner hadde tatt opp. Hennes innfallsvinkel kan kritiseres for å være ensidig prinsipiell.

Men samfunnets verdiperspektiv er ikke helt utelatt. Hun drøfter hvorvidt Grunnloven etter statskirkens avvikling bør ha en egen "verdi-paragraf", og hvordan denne eventuelt bør se ut. En slik paragraf vil ikke kunne utformes isolert fra kirkeordningen. Dersom man velger en "nasjonalkirke" vil det være naturlig å ta inn en særskilt referanse til "kristne verdier", "kristen kulturarv" eller tilsvarende. Et flertall på 13 medlemmer i Gjønnestvalget går da også, logisk nok, inn for at det inntas "en ny verdi-paragraf i Grunnloven som inneholder en særskilt henvisning til den kristne og humanistiske kulturarv."

Velger man derimot en "fristilt kirke", slik Thorson Plesner er tilhenger av, vil det være til-

svarende ulogisk å vise til en bestemt trosretnings verdier. Thorson Plesner mener det må legges avgjørende vekt på at en eventuell verdi-paragraf oppleves som samlende av alle landets borgere. Derfor bør en henvisning til kristendommen unngås. Hun foreslår i stedet følgende formulering som en mulig løsning: "Det paahviler de offentlige Myndigheder at respektere og sikre Menneskeverdet og Menneskerettighederne og grunnleggende Rettsstatsprinsipper som likhet for Loven".

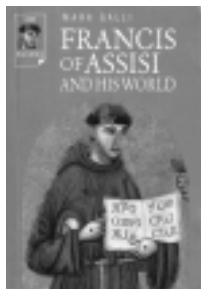
Dette er en bok som både gir informasjon og argumentasjon i et spørsmål som vi vil være opptatt av i mange år fremover. De fleste av dette bladets lesere vil ganske sikkert ha stort utbytte av å lese de drøyt 125 sidene. Teksten er lettlest, men skjemmes flere steder av til dels grove språklige feil. Kan forlaget ha lest korrektur? Eller var dette kanskje prisen som måtte betales for å få boka ut på markedet til den beleilige tid? Dette til tross, boka anbefales sterkt!

Halvor Nordhaug

Nyheter fra Luther Forlag

Mark Galli

FRANS AV ASSISI OG HANS VERDEN

Frans av Assisi er en av verdens mest populære religiøse skikkelser, men samtidig en av dem som oftest fremstilles feil. Det hevder Mark Galli, som her forsøker å fjerne vår tids tilsøring for å gi et klart bilde av den virkelige Frans og den verden han levde i. Boken har utsøkte kunstbilder og fotografier i farger.

82-531-4452-0

Kr 178,-

Dette er den tredje boken i serien Luther Historie. Tidligere utgitt: Luther og hans verden
Troen i den bysantinske verden

SØNDAGSTEKSTEN

Øystein I. Larsen, Jørund Midttun, Torbjørn Holt og Kjell A. Skartseterhagen

2. søndag etter påske

30. april 2006

Prekentekest: Joh 21, 15-19

Sal 23; Hebr 13,20-21

Betraktning

"- og gikk dit du selv ville. - en annen skal binde beltet om deg og føre deg dit du ikke vil."

"Han (Henri Nouwen) beskriver hvordan dette spranget krevde at han ga slipp på ønsket om å ha full kontroll. Nok en gang måtte han gi slipp på behovet for å forutse sitt eget liv. Nok en gang måtte han overvinne frykten for å ikke vite hvor alt dette ledet og gi seg hen til den kjærligheten som ikke kjenner noen grenser. Han siterte ofte ordene 'en annen skal spenne på deg beltet.' - Han skrev i dagboken sin: 'Dette er første gang i mitt liv jeg er blitt så tydelig kallet. Alt arbeidet jeg har gjort som prest, helt siden ordinasjonen, har jeg selv tatt initiativet til.' - I boka *Our greatest gift* forteller Henri om hvordan han sitter i en campingbil med lederen for 'The Flying Rodleigs'. Lederen avslører selve nøkkelen til de skremmende trapenumrene. Han forteller hvordan det er å kaste seg ut. 'Når jeg slipper taket, må jeg stole fullt og helt på den som skal fange meg. - Hemmeligheten er at den som kaster seg ut, ikke gjør noe som helst. Det er den som tar i mot som gjør hele jobben. Når jeg kommer flyvende mot Jo, holder det at jeg strekker ut

armer og hender og venter på at han skal fange meg og trekke meg i sikkerhet på plattformen bak ham.' - " Fra Tomas Sjødin: Ettervarme. Oslo 2005

"Elsker du meg?"

Kjærlighet er å gi seg hen til den man elsker. Våge å stole på at den andre holder.

Teksten

Gudstjenesten er slutt, og Johannesevangeliets postludium, kap 21, kommer etter at klokkene har ringt tre ganger tre slag og oppstandelsesgudstjenesten egentlig er ferdig. Her brytes det hverdagsliv som venter, ("Jeg drar ut og fisker," 21,3), med de fundamentale begivenheter i Jesu oppstandelse. I dagens tekst opprettholder og fornyer Jesus det kallet han hadde gitt, 1,35. Det svarteste svik, 18,15ff, fjerner ikke kallet, og de andres svik og skjebne er ikke din sak, 21,20ff, - "Følg du meg!"

Av de sju disiplene som dro ut og fisket og opplevde fiskeunderet og måltidet på stranden, er det enda en gang Peter som står i sentrum, v 3,7,11 og 15ff.

Tre ganger utfordres Peter på sin kjærlighet til Jesus, tre ganger svarer han. Ordvalget varierer, men variasjonen i språkbruken synes å være av stilistisk art, uten noen dypere betydning for innholdet. Det gjelder vekslingen mellom lam og sauer, mellom fø og være gjeter og også å elske og å ha kjær. Jesu spørsmål

veksler mellom *agapein* - elske og *flein* - ha kjær og evangelisten gjengir alt med å ha kjær, 17 b. Vi finner også eksempel på at disippelen som Jesus elsket - *agapein* - 13,23, benevnes som den han hadde kjær, - *flein* - 20,2, jfr 21,20.

Men at Jesu spørsmål gjentas tre ganger, synes klart å henvise til Peters tre fornektelser.

Hans tre Nei, 18,15ff, blir erstattet av tre Ja. Dette understrekes også av utviklingen i Peters svar. Fra "Du vet" til "Du vet alt." Hva som ellers ligger i de gjentatte spørsmål, er ikke besvart i teksten. Det er ikke naturlig å tolke det som mistillit til Peters svar, Jesus gir ham jo oppdraget for flokken allerede etter første svaret! De tre gjentatte spørsmål tjener ikke til å sette spørsmålstejn ved Peters oppriktighet eller kjærlighet, men mer som en opprydning etter det fatale fallet: Du sa tre ganger nei, nå får du en anledning til å erstatte dem med tre ganger ja. Slik ryddes det som har vært, av veien og bekrefter et nytt grunnlag for oppgaven som overlates ham.

Jesus skjuler ikke det som ligger bak, slik han heller ikke legger skjul på det som ligger foran: Det å følge mesteren, kan bety å følge ham i martyriet. Jesu dunkle ord om hvetekornet og om at den som vil tjene ham, må følge ham, om å elske sitt liv og oppgi det, hans opphøyelse fra jorden som tegn på hva slag død hans skulle lide, 12,20-33, har de sett gå i oppfyllelse. Nå blir det også ord om etterfølgeren.

Oppdraget som leder for flokken tegnes i bildet av hyrden som sørger for dyreflokken sin. Det velkjente bildet i bibelsk materiale, f. eks. dagens GT-tekst, brukes både om Jesu eget lederskap, Joh 10, og om menighetens og kirkenes ledelse, Apg 20. Hyrden(e) verner og leder flokken og gir dem forbilder å gå etter, 20,29 og 20,35.

Prekenen

Hyrdesøndagen handler om lederskap. Ikke bare om presten som hyrde, men om lederskap på alle nivåer.

Ordinasjons- og vigslingsliturgiene våre tar alle utgangspunkt i dåpen som den grunnleggende vigsling: "I dåpen - ble vi alle vigset til å være tjenere for Gud - et kongelig presteskap." Det er verdifullt gods i vår lutherske kirke. Vi skal derfor ikke være for snare til å gå uten-

om det lederskap enhver døpt kristen skylder sin Gud, både i kirken og i hele livet.

Også i kirken hviler lederskap på flere tjenester. Hyrdetjenesten nevnes som en av mange lederfunksjoner i biskopens bønn under vigslingen: " - du har gitt din kirke apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere -."

Hvem er det jeg leder? Hvor er jeg leder? I hjem og menighet, i arbeidsliv og naboskap. Å se seg selv som hyrde med et oppdrag fra Gud selv, gir både storhet og løft over livet: Dette oppdraget har Gud gitt meg, og det gir et stort ansvar: Hvem er det jeg rapporterer til? Hva ventes av meg?

Lederskap hviler på kjærlighet. Det er det viktigste budskapet i dagens tekst.

Jeg er ikke sikker på om det er mye lederutvikling og lederkursing jeg har vært med på som har stresset den forbindelsen.

Det kvapp i meg i et søkerintervju for mange år siden, da søkeren plutselig fikk spørsmålet: Er du glad i Jesus?

Hvilke svaralternativ har en på det? - Jo, (naturligvis), men --- det er enda viktigere for meg at Jesus er glad i meg! - Jobben er din..

Lederskap hviler på kjærlighet.

Kjærlighet til oppdragsgiver. Kjærlighet til oppdraget. Kjærlighet til flokken.

Av det første gror det andre - og det tredje.

Fø lammene mine.

Det handler om å sørge for at de får mat. "Du skal rekke Herrens menighet Ordets brød og gi vel akt på deg selv og hele den hjord som er deg betrodd." Den utfordringen fra bispevigslingsliturgien, rekker langt lenger enn til biskopene.

I dagens tekst uttrykkes ikke Jesu kjærlighet med kjærlighetserklæringer. Den uttrykkes ved det Han gjør mot ham som har sveket Ham. Ja, det Han har gjort mot alle oss svikere. Det er syndsforlatelsens oppreisning. Som ikke i misforstått skånsomhet omgår det flau og fatale sviket, men som gjennomlyser det med forsoningens grunnleggende mulighet.

Ingen kan være leder som ikke selv lar seg lede.

"Vær hyrder for den Guds flokk som dere har hos dere! Ha tilsyn med den, ikke av tvang, men av fri vilje, slik Gud vil, og ikke for

vinnings skyld, men av hjertet. Gjør dere ikke til herrer over dem som Gud har gitt dere ansvar for, men vær et forbilde for flokken. Når den øverste hyrden åpenbarer seg, skal dere få herlighetens krans som aldri visner!" 1 Pet 5,2ff. NTR 2005.

Det fins en øverste hyrde. De plassene må ikke byttes om. "Du er sjøl en liten vek en. Du treng sjøl en storebror." E. Skjæraasen

Prekenskisser

Hyrdens lederskap hviler på kjærlighet

- til oppdragsgiveren, - til oppdraget, - til dem en skal lede

Og dette hviler på oppdragsgiverens kjærlighet til meg

Fra Luthersk kirketidende 5/88:

Mine svar og hans JA:

Denne dagen møter jeg ham som

- 1. møtte mine Nei, med sitt JA. Alle mine benektelser, ble møtt med hans bekreftelse*
- 2. våger å si JA til mine JA. Jeg får oppdraget likevel*
- 3. viser meg at mitt JA til ham, kan bety NEI til hva jeg selv vil og synes.*

Gudstjenesten

Søndagen har et klart og gjennomløpende bildemotiv i gjeteropp-gaven. Tekster og kollekt-bønn fastholder fokus: "- du har satt din Sønn til hyrde over oss vilfarne mennesker, for at han skal 1. gi oss føde med sitt ord og 2. verge oss mot den onde fiende." Gjeterne fins det ikke mange igjen av i vår virkelighet. Men en sauebonde vil hjelpe til å konkretisere forholdet til en flokk man har ansvar for, særlig der rovdyr-problematikken er fremtredende. Nå gjør en også ultralydundersøkelser av drektige sauer for å tilpasse foringen etter hvor mange lam de bærer på, - Fø mine lam!

I de mange salmer med hyrdemotiv leter vi denne søndagen særlig etter dem som peker på at hyrden sørger for føden, i NOS: 139 som knytter pøske og hyrdemotiv sammen, oppstandelsesmotivet, 195. Til nattverd også 143: "Ett folk som følger deg som bar vår byrde. Én hjord, én hyrde." Ellers til etterfølgelsen: 337. Det er også en anledning til å løfte 414: Leid milde ljøs, og 608: Så ta da mine hender, ut av en ensidig begravel-ses-anvendelse. Til Jesu spørsmål om kjærlighet

til ham: 404, men også 413: "Før du kan få det svar av meg; Du vet jeg elsker deg!" Og 427 og 434. Til Salm 23: 310.

ØYSTEIN I. LARSEN

1. mai

Sammenstillingen gudstjeneste og 1. mai gir grunnlag for flere refleksjoner. Denne dagen er jo ikke en kirkelig festdag, tvært om er den, i enda større grad enn 17. mai, en sekulær høytidsdag. Arbeidernes internasjonale kampdag ble innstiftet ved stiftelsen av den andre sosialistiske Internasjonale i 1889, og forslaget kom fra den amerikanske fagbevegelsen, i forlengelsen av en streik i Chicago tre år tidligere, der to arbeidere ble drept 1. mai. (En hendelse som for øvrig også gav støtet til "The Haymarket Riot", et av de verste sammenstøtene mellom arbeidere og politi i amerikansk historie, og legendarisk og omstridt til denne dag). Dagen var i utgangspunktet først og fremst knyttet til kravet om åttetimers dag, men har vel også fra begynnelsen av vært knyttet til en generell kamp for rettferdighet og verdige levekår for alle. Og selv om dagen i dag anerkjennes av de fleste politiske grupper, i det minste her i landet, vil det være å gjøre dagen og dens historie urett å ikke se den først og fremst som en kampdag for det sosialistiske og sosialdemokratiske samfunns-syn. Eller kanskje rettere det som er kalt arbeiderbevegelsen, en størrelse som på mange måter kan sammenlignes med "kristenfolket". Begge har sitt læregrunnlag, sine emissærer og sosiale samhold. Forholdet mellom dem har derimot vært spent til tider. Sosialismen har som kjent vært temmelig kritisk til religion og kirke. I andre deler av verden har det gitt grunnlag for kristendomsforfølgelse, og helt til den sosial-

etiske vekkelsen på 1970-tallet var forholdet mellom kirken og arbeiderbevegelsen også i Norge preget av distanse - i beste fall. I vår tid er det vel en stadig økende forståelse både i kirken og blant dem som forvalter den arven 1. mai står for, at man i de fleste sammenhenger står på samme side i kampen om hva som er viktige verdier i et samfunn som synes å være stadig mer preget av grådighet og krav om å underlegge mennesket økonomiske lover. Jeg hørte forleden dag i radioen om en undersøkelse som skal ha vist at ordet solidaritet var langt mindre i bruk - i det minste offentlig - i dag enn for 20 år siden. Konklusjonen var at de verdiene som lå i ordet også var mindre fokusert nå enn tidligere. Det er tankevekkende, ikke minst fordi jeg oppfatter solidaritet som ganske nær beslektet med nestekjærlighet. Og jeg mener at det understreker at kirke og arbeiderbevegelse har et felles anliggende i en formidling av verdier.

Tekstene

Det er interessant å legge merke til sammenstillingen av tekstene. Til sammen synes jeg de gir en sterk formidling av Guds nærvær i tilværelsen og hos den enkelte, og hvilke følger det har i forhold til å ta ansvar for eget liv og forholdet til medmennesker. Gud er ikke bare "attåt", men setter premisser for det livet vi har fått i gave. Mika-teksten er konklusjonen på et lengre avsnitt hvor profeten forkynner at Herren har sak med sitt folk, og at Gud ikke bryr seg om offer og geberder. Kravet er å gjøre det som er rett, vise trofast kjærlighet og vandre ydmykt med Gud. På samme måte slår Jakob ned på vidløftig planlegging og skryt, som kan lede oss til gale prioriteter. Vi vet ikke hvor livet fører oss, og hvor lenge vi er her. Den strenge konklusjonen blir dermed den avsluttende setningen i perikopen: "Den som vet hva godt han burde gjøre, men ikke gjør det, han syndet."

På hver sin måte leder disse opp til preken-teksten, og gir bakgrunn og motivering for Jesu ord. Budet om å elske alle er på bakgrunn av at vi først er skapt og elsket av Gud. Perikopen er en del av et større avsnitt i Lukas' versjon av Bergprekenen, og begynner med oppfordringen om å elske våre fiender. Å begynne med v. 31 har både fordeler og ulemper. Det er

positivt å begynne med Den gylne regel, som dermed blir sterkt fokusert. Men v. 32 kommer litt uformidlet. På en dag hvor krav og rettferdighet står i fokus ville antagelig Jesu ord i v.28-30 virke svært utfordrende og kunne skape en fruktbar(?) spenning. Likevel går det frem av det etterfølgende at den gylne regel, (som jo i seg selv er allmenn, selv om det stadig holdes frem at Jesus er den første som har gitt den en positiv form) her blir satt inn i en meget radikal sammenheng, og dermed selv blir radikalisert. Det er jo først i møte med uvenner, motstandere eller til og med fiender at denne regelen virkelig blir satt på prøve. Hvem mener Jesus når han snakker om "synderne"? Enkelt sagt tenker jeg at det her kunne oversettes med "kriminelle", et generaliserende begrep som er gjenstand for de samme forestillinger og evt. fordommer som begrepet synder. Folk som lever på utsiden av loven/samfunnet. Selv de har moralkodeks som de ser de kan ha nytte av. Men den gylne regel stiller større krav enn som så. Jesus fokuserer på at det er handlingen i seg selv som er det vesentlige, ikke hva som blir følgen av den. Det er egentlig litt brutalt, fordi Jesus sier at i likhet med utlån, så er kjærlighet og gode gjerninger mot dem man venter å få det samme igjen av mer å regne som en forretningstransaksjon. Budet om å elske trer virkelig i kraft først når man sprenger disse rammene. Først da kommer kjærlighetens skapende og byggende kraft fullt ut til sin rett. Og kravet til oss om å elske våre fiender blir i siste hånd begrunnet med at det gjør Gud! ("For han er god mot de utakknemlige og onde") Derfor må også den som vil være i pakt med skapelsen/være Den høyestes barn, leve slik.

Preken

Den gylne regel kan være et godt utgangspunkt på 1. mai. Det vel sikkert også hensikten med plasseringen av perikopen. Som en åpning til refleksjon omkring verdier er den svært velgnet. Så kan en i neste omgang spørre om 1. mai som kampdag kan fungerer så godt sammen med kjærlighetsbudet. "Intet er mere som skrift i sand enn løfter om kjærlighet" sier som kjent Rudolf Nilsen i "Revolusjonens røst". En gammel politisk stridsmann, Berge Furre, er inne på det samme i en preken holdt

på solidaritetsdagen for de homofile for noen år siden. Han forteller om en opprydding på kontoret, som endte med at han satt og bladde i gamle manus: "Eg vart sitjande og tenkja på orda i denne kassa - kva for ord som fanst der og kva ord som ikkje var der, i foredrag om alt frå lønsemda i sauehaldet til statsbudsjettet. Så kom ordet frå dagens tekst i tankane mine: "Kjærleik". Det ordet var nok ikkje i dei 30-40 kilo med tettskrivne papir. Ein står ikkje på 1. mai-torget eller på årsmøtet i fylkespartiet eller på Stortingets talarstol og snakkar om kjærleik." Nei mon det. En annen ikke ubetydelig størrelse, Fridtjof Nansen, sa jo, og levde etter, at nestekjærighet er realpolitikk. Men på 1. mai vil det også være på sin plass å fokusere på at sann kjærighet alltid bærer en kamp i seg, og står i motsetning til likegyldighet. (Elie Wiesel: Det motsatte av kjærighet er ikke hat, men likegyldighet). Derfor hører teksten i høy grad hjemme på en kampdag. Jesus selv er det beste eksempel på at det er slik. I provoserende ensidighet er han alltid på de undertryktes og de utstøttes side. Hans refsende ord går uten unntak oppover, mot det alltid truende hykleriet hos dem som har makt, og stoler på at alt står rett til med dem (Lk 15,1). At han ble ryddet av veien blir også, i det minste hos Johannes, eksplisitt begrunnet som en politisk handling. (Joh 11,47ff).

På en 1. mai, og med Marx' utsagn om opium, kan det også være grunn til å understreke kirkens dobbelte rolle i historien: På den ene siden har kirken fra keiser Konstantin av og nesten til denne dag, ofte stått på mat-havernes side i undertrykkelsen av folket, men på den annen side har så å si alle religiøse vekkelse fra middelalderen og frem til i dag også vært sosiale vekkelse, og at de svært ofte har vært fokusert på lesningen av Jesu egne ord. Det var reformasjonens kamprop, det var fokus i den norske vekkelsen fra begynnelsen av det 19. århundre, en vekkelse som i parentes bemerket gjorde lekfolket myndig ikke bare i religiøs men også i politisk forstand. Slik ble den en faktor av betydning for oppbyggingen av det norske demokratiet. I den romerskkatolske kirke fikk lekfolket ikke adgang til å lese Bibelen før i 1901, men vi ser at fra siste halvdel av det 20. århundre har frigjørings-

teologien, med dens innebygde sosiale sprengkraft, bredt seg i store deler av den katolske verden, nettopp med basis i en lesning av Skriften og Jesu ord og gjerning.

Tema i en preken kan dermed bli at å elske er (også) å kjempe. Mot all urett og ondskap, på det personlige plan, men også politisk. Det er en kamp preget av at kjærligheten er grenseløs, kompromissløs og endeløs. Men også en kamp uten målsetting om å overvinne eller påføre motparten skade, fordi kjærligheten også ser det dype fellesskapet mellom alle mennesker. Også undertrykkeren skades av sine handlinger, og trenger å overbevises om sine feil. Det ligger en viss ironi i at den som i vår tid har utviklet denne tenkningen mest konsekvent er hinduen Mahatma Gandhi. Men den ligger grunnfestet i kristen tenkning, og dukker opp så vel hos Frans av Assisi som f.eks. den amerikanske borgerrettsbevegelsen eller Desmond Tutus sannhetskommisjon.

Det er også et poeng at kjærligheten ikke lar oss gi opp, til tross for at uretten kan virke voldsom og oppgavene for store. Men Jesus viste ikke bare en kompromissløs kjærlighet. Han viste også at dette var en kraft som var sterkere enn døden. Derfor går det an å trekke en linje fra 1. Påskedag til 1.mai, nemlig at seieren til slutt tilhører dem som kjemper for retten og mot ondskaper.

Et delvis annet fokus i vår tid med stadig mer konsentrasjon om handel og å tjene penger, vil også kunne være å ta utgangspunkt i Jakobs brev og kravet om i stedet for å konsentrere seg om neste års handel ha fokus på ansvaret for ikke å forsømme å gjøre det gode i dag. Det er også en del av kjærlighetsbudet.

Gudstjenesten

Der hvor man har tradisjon for gudstjeneste 1. mai, er det vel også en viss tradisjon for hvordan den er utformet. Fra Gudstjenestebokens side er det i alle fall lagt opp til en enkel gudstjeneste. Men har også (i likhet med 17. mai) foreskrevet grønn som liturgisk farge. Det må være for å understreke at dette ikke er noe kirkelig dag, og at det dermed er alminnelig farge som gjelder. På den annen side er det midt i påsketiden, og jeg har vanskelig for å se hvorfor man skal lage en parentes i påskefeiringen på 1. mai. (Jf det

ovenstående) Derfor må det være mulig å bruke hvit farge. Men ikke rødt, slik enkelte har foreslått. Det har ingen kirkelig begrunnelse, og ville gå utover kirkens integritet.

Langs samme linje kunne en spørre hva slags symboler eller innslag som er naturlig å ta med i en gudstjeneste. Her bør det vel i prinsippet legges den samme tenkning til grunn som andre innslag i kirken, det være seg julekonserter eller diktopplesninger, med den forskjellen at dette er en gudstjeneste og den kirkelige rammen blir dermed enda tydeligere. Jeg mener en må kunne være svært åpen i forhold til det, nettopp av hensyn til den kirkelige konteksten. Hvis noen f.eks. vil ha røde flagg i kirken mener jeg det må være et større problem for evt. kirkekritiske sosialister enn det er for kirken, selv om dette har vært et symbol på forfølgelse av kristne i andre sammenhenger. For ved at man bringer symbolene inn i en gudstjenestelig kontekst gis jo nettopp et sterkt signal om forsoning og fellesskap. Heller ikke ser jeg noen hindring i at enkelte i menigheten skulle føle seg støtt på mansjettene. For igjen, det er altså kirken som tar imot en gruppe i menigheten, og ikke omvendt, så å si. Dermed er det ikke sagt at kirken identifiserer seg med alt arbeiderbevegelsen står for, men at den anerkjenner deres ønske om også å la en gudstjeneste være en meningsfull del av en 1. mai-markering. Og jeg mener det må være grunnlag i denne sammenheng for å bruke ordene i Filipperbrevet: "Til slutt søsken: Alt som er sant og edelt, rett og rent, alt som er verd å elske og akte, al god gjerning og alt som fortjener ros, legg vinn på det."

JØRUND MIDTTUN

3. søndag etter påske

7. mai 2006

Johannes 14,1-11

Veien og reisen som menneskelig grunnmetafor

En av livets små, men ikke ubetydelige gleder en søndags ettermiddag i London etter kirketid, er en kanne te og noen kilo av engelske høykvalitets søndagsaviser. En hovedingrediens disse velfylte trykksakene med et utall av deler og bilag er reisebilagene som kommer hver helg. Det beskrives en verden som er fargerik og eksotisk, og drømmen om den ultimate reisen rører ved noe dypt i oss. Jeg vet mer enn mange om hva det er for noe å reise. Jeg hadde omkring to tusen reisedøgn i embets medfØr bak meg da jeg i fjor sommer begynte som sjømannsprest i London etter åtte år som omreisende studentprest i Europa. Venner spør meg i blant om jeg savner reisingen, den hvileløse friheten på landeveien, flyreisene mot fjerne og nære reisemål, alle opplevelsene som ikke finnes hjemme. Etter å ha svart at London har det meste under solen, og at selv reiseglade studentprester blir lei av flyplasser, sitter det likevel igjen en lengsel etter å være underveis igjen. Når jobb eller fritid tar meg på reise igjen, har jeg den gode følelsen av å være "on the road again". Jeg tror reisen, det moderne begrepet for veien, er helt grunnleggende i moderne menneskers livstolkning.

Generalsekretær i Sjømannskirken Kjell Bertel Nyland skriver i sin nyeste bok *Tolk* og tjener mye om hva som rører seg blant norrønafolkene som stadig vil fare. Som mennesker som er drevet ut av Edens hage, er vi på sett og vis alltid på veien, på hvileløs jakt etter et hjemland som dypest sett ikke finnes noen sted i denne verden. Vi er vandrere på veiene i landet Nod, øst for Eden. Veien er derfor ikke bare et uttrykk for utferdstrang, men også et uttrykk for at veien ut kan bli Veien Hjem.

Det er tilsynelatende lite direkte himmel-lengsel i reisemagasinenes artikler. Opplevelseskulturens skyggeside er at dersom dette livet skal bære alle de lengslene og forventningene som i tidligere tider hørte himmelen til, blir belastningen på livet stort, uansett hvor langt det er og hvor rikt det blir.

Opplevelsene kan verken levere udødelighet eller evig liv. Og selv paradisstrendene kan på sekunder omdannes til sin motsetning, som vi så for vel et år siden da flodbølgen rammet Asia. Derfor trenger energiske så vel som trøtte reisende å lære og kjenne veien hjem.

Huset med de mange rom og Veien dit

Dagens tekst er teologisk og kristologisk blytung. Det er stoff til mange ulike preken-tilnærminger der. Med utgangspunkt i det jeg har sagt ovenfor, ville jeg valgt å fokusere på to av tekstens mange poenger: Huset med de mange rom, og Veien dit. For mennesker som tenker at veien blir til mens du går, er det viktig å si noe om at i den kristne verdensbeskrivelse foreligger målet før reisen starter. Jesus starter med Farshuset med de mange rom, med rikelig plass til alle som ønsker seg dit. Guds rike eksisterer uavhengig av om vi har del i det, uavhengig om vi vil ha del i det. Det er ikke vi som skal bygge det huset. Men hvis vi gjennom livets mange krokveier og irrganger finner Veien dit, står det innflytningsklart til oss. De mange rom sier noe om ubegrenset plass, og også noe om et nesten utenkelig stort mangfold hos dem som kommer dit. Veien dit er Kristus, veien, sannheten og livet. Men de som vandrer på veien blir på den ene side mer lik Kristus jo lengre vandringen varer, og på den andre side mer seg selv for hver meter av veien. Kristen helligjørelse er ikke å miste sin egen personlighet, men å bli stadig mer seg selv ved å bli Kristus lik. Det er de store helgenene som er diametralt motsatte personligheter, hvor de ved å oppgi seg selv blir mer og mer seg selv slik Gud opprinnelig tenkte dem. De frelste er ett i tro, håp og kjærlighet, men forskjellige i alt annet. Det er de som fortapes som er like, så like hverandre, og så like denne verden at de ikke vil gi slipp på denne verden.

“Dit jeg går vet dere veien” sier Jesus. Disiplene kjenner veien fordi de kjenner Kristus. Den som kjenner ham og er kjent av ham, har funnet Veien til huset med de mange rom.

TORBjørn Holt
Sjømannsprest i London

4. søndag etter påske

14. mai 2006

Jes 1, 18-20, 1. Joh 4,10-16

Prekmentekst Johs 15, 10-17

Skippertak i Johannes-evangeliet (for oversikten):

Som turist i engelsktalende Malta i høst havnet jeg (som alltid) i en liten, kristelig bokhandel i ei bakgate i Valletta. Der ble det ei ny bok (som alltid), ikke større enn at jakkelomma holder (ei såkalt lommebok!). "Bible Maps and Charts" innbyr blant mye annet også til noen helsebringende svømmetak/skipperetak i Johannes-evangeliet:

Kilden deler inn evangeliet i 5 bolker: 1:1 - 1:19 - 5:1 - 13:1 - 18:1 - 21:25.

Bolkene kan gis forskjellige fokus: 1:1-1:19 er "Guds Sønnens inkarnasjon" eller "Introduksjon til Kristus". 1:19-5:1 er "Guds Sønnens presentasjon" og "Åpenbaring av Kristus". 5:1-13:1 er "Opposisjon mot Guds Sønn" og "Forkastelse av Kristus". 13:1 - 18:1 er "Forberedelse av disiplene" og "Åpenbaring av Kristus". 18:1-21:35 er "Guds sønnens korsfestelse og oppstandelse" eller "Forkastelse og tro på Kristus".

Tidsbolkene faller slik: 1:1 - 13:1 tar noen få år. 13:1 - 18:1 tar noen få timer. 18:1 - 21:25 tar noen få uker.

Evangeliet kan deles i to store emner: 1:1 - 13:1 er "for at dere skal tro". 13:1 - 21:25 er "for at dere skal ha liv".

Evangeliet kan ses i perspektivet av tegn og under: 1:1 - 13:1 handler om "de sju under" dette "for at dere skal tro". Bolken 13:1 - 18:1 er en del av perspektivet "for at dere skal ha liv" og "tar noen få timer" og inneholder "tale på den øvre sal" mens 18:1 - 21:25 omfatter "det høyeste under", "forkastelse og tro på Kristus" også "for at dere skal ha liv".

Anvendt på vår tekst kan dette noe skjematisk oppsett gi noen fruktbare assosiasjoner:

Johs 15,10-17 er en tekst hvor Jesus forbereder sine disipler. Han har tatt dem til side på den øvre sal. Forberedelsen skjer ved at han åpenbarer for dem, sine nærmeste venner, hvem han er. Han viser dem veien. Teksten er en del av en lengre tale - og scenen tar bare noen timer. Alt som sies skjer for at disiplene og vi skal ha liv. Det som skjer videre i evangeliet

(lidelse, død og oppstandelse) skjer alt for at vi skal leve.

Kjærlighetens mysterium (om teksten):

Tekststykket er et sterkt lærestykke. Begynner en i vers 9 får vi med forutsetningen: Faderen har elsket Sønnen - og han har elsket disiplene. Nå gjelder det å bli i hans kjærlighet. Det trekkes to parallelle likninger mellom "bud" og "kjærlighet". Mine bud - og min kjærlighet og min fars bud og hans kjærlighet. Som Sønnen har residert i sin fars kjærlighet skal disiplene være i Jesu kjærlighet: Hvorfor? Så de kan eie hans glede. Hvordan? Budet handler om å elske slik han har elsket og så forklarer han hva den største kjærlighet består i. Disiplene er venner, ikke tjenere. De har innsyn i det han gjør. Disiplene er utvalgt og skal bære frukt som varer. Faderen skal gi det som disiplene ber om når de ber i Jesu navn. Tekststykket avslutter med befalingen igjen: Elsk hverandre.

En sterk tekst om gjensidig kjærlighet. - Om kjærlighet som element - noe å være i. Forholdet mellom Jesus og disiplene er et spill av forholdet mellom Faderen og Sønnen. Disiplene trekkes inn i mysteriet som består fra evighet av. Kjærligheten settes i et perspektiv: løftes ut fra et tilfeldig historisk perspektiv og over i et teologisk. Livets og kjærlighetens kilde, Gud selv, blir nærværende mellom mennesker som elsker hverandre som svar på Jesu befaling. Den evige kjærlighet når sitt høydepunkt i at Faderen gir Sønnen som samtidig var et menneskes hengivelse for andre menneskers skyld. Gud elsket verden slik at han ga (Johs 3,16) - Jesus gir sitt liv - for sine venner. Det er den samme kjærlighetshandling. Kjærlighetens karakter her er å være et offer: Å gi noe slik at andre får noe; - "for at dere skal ha liv". Slik løftes begrepet ut av en utydighet og blir konkret og praktisk. Det handler om Jesu offer men kan handle om andres offer for andre, enten det er Pater Kolbe i Auschwitz, Moder Theresa i Calcutta eller Martin Luther King i Birmingham, Alabama. Dette høyeste offer er eksempel på den høyeste kjærlighet, men all kjærlighet har noe av offeret i seg: Kirkehistoriens kjente martyrium og hverdagens stille martyrium som sjelden nevnes.

Tekstens relieff står mot neste tema i Jesu tale til sine venner: Verdens hat.

Prekenen , en blomsterbukett.

Det er en god ting å ta med en blomsterbukett til en du er glad i. Det er en liten, uventet offerhandling. Et lite uttrykk for kjærlighet. Det er verken dumt, skam eller fjollete.

En prestekollega som nettopp hadde hørt en preken av meg sa det slik: Takk for blomsterbuketten. Jeg tar den med meg og lar den berike mine hverdager til neste gang jeg går i kirka. Jeg unner meg en ny blomsterbukett hver søndag, så rekker ikke blomstene å visne.

Teksten i dag ansporer til det jeg vil kalle en meditasjonspreken eller en tekstmeditasjon; Ja, hvorfor ikke?: Meditasjonen søker på en spesiell måte å spille pingpong med tilhørerens tanker. Her er noen blomster av litt forskjellige slag:

Underlige lovmessigheter:

Guds kjærlighet vokser når den deles.

Guds kjærlighet kan bare beholdes ved å gis.

Guds kjærlighet er det som blir mer når det deles.

Kjærlighetens pingpong: Største synd er serve esset (*kjærlighetens ping* finnes ikke).

Fire etapper på Livets vei - tur/retur: Fra Gud til Jesus. Fra Jesus til sine venner. Mellom venner. Fra Jesu venn til den som ikke kjenner Jesus. Retur.

Omsluttet av / utsatt for / innfelt i / Relasjon:

Kjærligheten er elementær!

Å være omsluttet av kjærlighet. Å være utsatt for kjærlighet.

Å være omsluttet av det en gir. Å ta risk på å gi.

Kjærligheten som element. Element som drukner.

Å elske å bli elsket. Å frykte å bli elsket.

Å bli helbredet for sin frykt for å bli elsket.

Å la sin frykt bære frukt heller enn å la sin frukt bære frykt.

Fisken i sitt rette element: ICHTYS. Jesus blant oss: Immanuel.

Innfelt:

Kjærlighet som åndelig biosfære.

Mine handlinger blir meg. Jeg blir meg gjennom mine handlinger.

Jeg blir luften jeg puster - Guds hellige Ånd gir meg liv.

Relasjon:

Alt er i relasjon. Bare Gud er den han er.

Gud i relasjon til Jesus, til oss. Jesus til oss, som venner.

Jeg til mitt medmenneske - som giver, ekte-mann, far, onkel, nabo, fast giver til KN.

Jeg til Gud: barn og blant barn. Jeg til Jesus: venn og blant venner venn. Jesus til meg: Mester, frelser, bror. Og slik videre og slik videre horisonter. Mennesket, Guds relasjons-prosjekt skapes i Guds Sønn - til etterfølgelse! I Guds bilde skapte han det.

Døvspråket: "Gå i fred, tjen Herren med glede"; - "tjene": den ene hånden legges under den andre og løfter den opp! Oppløftende språk! Ditt språk! Din prekestol!

Bli i min kjærlighet:

Følelse blir handling. Handling styrker følelsen. Vennskap. Kjærlighet forener to parter. De helliges samfunn.

Gledens fordommer:

Du er min Sønn, den elskede, i deg har jeg min glede (Mark 1,11)

Du er mitt barn, det elskede, i deg har jeg vår glede.

Jeg er din venn, den elskede, i meg har du din glede.

Jeg er min venn, den elskede, i hvem jeg har din glede.

(bytt så ut "den elskede" med "den elskende").

Mer enn fine ord:

"Ein innerer Vorgang bedarf äusserer Kriterien" Wittgenstein (Tractatus logico-philosophicus 580) - Det som skjer i det indre - krever ytre kriterier:

Mennesker trenger mennesker.

Lidelse, nød, ensomhet, rop om mening, behov for fellesskap, håp for framtida, syndenes forlatelse, frihet, arbeid, dåp, nattverd, oppgaver, mening, trøst, lindring: Blant annet.

Sitatet (fra Biskop Andreas Aarflots "En tro som bærer", Verbum 1998, side 82 i en preken over denne teksten):

Når vi alle finner noen å dele sorger og gleder med, da vokser Guds kjærlighet mellom oss. Da blir prinsippet om velsignelsen ved å dele omsatt i konkret og praktisk form. Jo mer du gir videre av Guds gode gaver som han har øst ut over deg, jo mer sitter du igjen med, og desto flere får nytte godt av kjærlighetens frukt. For den som har tatt imot

Jesu vennskap, får plass i den store venneskare over hele jorden som hører ham til. Dette er "de helliges samfunn" som vår trosbekjennelse taler om.

Hint fra kjærlighetens hymner:

Vi skal også bli ved den ett med sjelens beste venn (NoS 223)

Bedre venn kan ingen finne enn Guds egen kjære Sønn (NoS 333)

Og vart hjarta fylt av kjærleik ved vår tru på ordet hans, då vart livet til en stråle av Guds herlegdom og glans (NoS 336)

Takk for kjærlighetens under (NoS 337)

Jesus din søte forening å smake lenges og trenges mitt hjerte og sinn (NoS 641)

...blir vår natt vendt til dag i din kjærlighets soloppgang... (NoS 642)

Med den kjærlighet som bandt oss til ditt liv, er du iblant oss (NoS 650)

Bli i kjærlighet og du har Guds fred (NoS 669)

Gjer heilag kjærleiks makt til all mi ytre drakt (NoS 694)

La meg ditt vennskap ei spille! * (NoS 695/696).

Så strø mens våren driver, ditt liv for andre ut (NoS 703)

Han oss i hug og hender legg kjærleiks kraft og liv (NoS 706)

I svakhet fremmer du ditt verk, vår bare kvist skal skyte knopp (NoS 710)

Hjelp oss å følge ditt bud (NoS 733)

Unn deg en blomsterbukett hver uke. Må ikke du som prest tale til døde øyne. Prek Herren med glede! *Cantate* (søndagens navn) Syng en ny sang for Herren! (Salme 98,1) og *spill på hans vennskap.

KJELL A. SKARTSETERHAGEN

Sokneprest i Nittedal

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Stavanger bispedømme

Oversikt over søkere til ledige stillinger i Stavanger bispedømme. Sokneprest i Ytre Stavanger prosti med særlig tjeneste i Tasta sokn.

Anders Kvalevåg, vikarprest, f. 1949

Dag Audun Rasmussen, vikarprest, f. 1952

Mann. Ikke off. f. 1951

Mann. Ikke off. f. 1956

Helge Helgesen, sokneprest i Vik. pr.gj.,
f. 1956

Tor Egil Eriksen, kretssekretær i Sogn krets,
f. 1960

Anne Beate Tjentland, studie- og praksisleder
ved MHS's praktisk-teologiske seminar,
f. 1961

Johannes Høivik, institusjons- og sykehus-
prest ved Hålogalandsykehuset og Narvik
kommune, f. 1971

Mathias Alpermann, sokneprest i Drevja,
f. 1971

Synnøve Roalkvam, barne- og ungdomsprest i
Stokka menighet, f. 1973

Øivind K. Holtedahl, rådgiver, Kirkerådet,
f. 1973

Mann. Ikke off. f. 1970

Grete Tengsareid, menighetspedagog, Gausel
menighet, f. 1975

Stavanger bispedømme

Oversikt over søkere til ledige stillinger i Stavanger bispedømme. Sokneprest i Dalane prosti med særlig tjeneste i Eigerøy menighet.

Mann. Ikke off. f. 1951

Kjell Steinbru, sokneprest Vestre Gausdal- f.t. i
Døveprostiet i Det østenfjeldske distrikt.
f. 1956

Øivind K. Holtedahl, rådgiver, Kirkerådet,
f. 1973

Martin Kolstad, menighetsprest, Fitjar, f. 1976

Stavanger bispedømme

Oversikt over søkere til ledige stillinger i Stavanger bispedømme. Sokneprest i Haugesund prosti, tjenestested Rossabø sokn.

Kristian Støle, fung. sokneprest, Rossabø
sokn, f. 1956

Mann. Ikke off. f. 1956

Erling J. Høyland, sokneprest i Skjeberg,
f. 1956

Tor Egil Eriksen, kretssekretær i Sogn krets,
f. 1960

Arnfred Lunde, menighetspest/adm.leder i
Torvastad menighet.

Tunsberg bispedømme

Oversikt over søkere til ledig stilling i Tunsberg. Sokneprest i Larvik prosti med Larvik sokn som tjenestested.

1. Matthias Alpermann, Sokneprest Drevja og Elsfjord, f 1971
2. Ikke off. mann, f 1958
3. Vegard Fuldseth, Cand.theol., Trondheim, f 1970
4. Arne Jensen, Sokneprest Hol, f 1957
5. Knut Zakariassen, Kapellan II Hammerfest, f 1972
6. Ikke off. kvinne, f 1953
7. Anne Brit Aasland, Kapellan Bryn, f 1951

Tilsetting er beregnet til 26. april.

LEDIGE STILLINGER

Oslo bispedømme

Stillingen som ungdomsprest i Vestre Aker prosti er ledig.

Ungdomspresten skal arbeide blant ungdom over konfirmantalder i den vestlige del av Vestre Aker prosti. Det er delen som omfatter menighetene Skøyen, Voksen, Ullern, Røa og Ris (SVURR-området). Sørkedalen menighet hører også til området.

Innbyggertallet i denne delen av byen er på over 70 000 mennesker, fordelt på to bydeler. Det er fem ungdomsskoler og to videregående skoler i området. De fleste ungdommene går på videregående skole i Oslo sentrum.

I SVURR-området driver menighetene et omfattende ungdomsarbeid, særlig blant ungdom til og med konfirmantalder. Når ungdom går over i videregående skole, utvides omgangskrets og fellesskap på tvers av eksisterende menighetsgrenser. Det krever også en annen type arbeid fra kirkens side. I samarbeid med menighetene skal denne prestestillingen ivareta ansvar for ungdom i videregående skole.

Ungdomsprestens hovedarbeidsområder er kveldsmesser annenhver uke, samtaler, leder trening og arbeid med ulike, årlige prosjekter.

For å bistå ungdomspresten i dette arbeidet, er det oppnevnt et eget råd. Rådet legger planer for arbeidet og forvalter midler som er stilt til rådighet.

Vi søker en prest som har nærhet til ungdommens liv i storbyen Oslo. Søkeren bør ha interesse for gudstjenestearbeid, både når det gjelder liturgi og organisering av arbeidet omkring ungdomsmessen. Det er ønskelig med både erfaring og utdannelse når det gjelder samtaler og sjelesorg. Det stilles store krav til samarbeidsevner og lagspill i arbeidet.

Ungdomspresten har for tiden kontor i Skøyen kirke. Der finner også ungdomsmessene sted.

Stillingen er administrert av prosten i Vestre Aker og lønnes som 1465 Spesialprest, l.tr. 51 - 63. Pensjonsinnskudd. Godtgjørelser etter gjeldende satser.

Det hører ikke bolig til stillingen.

Spørsmål om stillingen kan rettes til prost Trond Bakkevig i Vestre Aker prosti, tlf. 22 59 17 30.

Søknad med CV og godkjente attester må være Oslo bispedømmeråd i hende innen 7. april 2006.

Nidaros bispedømme

Kapellan 1 / kapellan i Nidaros domprosti med Nidaros domkirke og Vår Frue sokn som tjenestested.

Stillingen som kapellan 1 er ledig. Dersom stillingen skulle bli besatt av nåværende kapellan, vil stillingen som kapellan bli ledig. Søkere bes angi om søknaden gjelder kapellan 1 og/eller kapellan.

Nidaros domkirke og Vår Frue sokn dekker de mest sentrale deler av Trondheim sentrum og har et folketall på ca 8000.

Nidaros domkirke har karakter av å være menighetskirke, bykirke, bispedømmets

hovedkirke, nasjonalhelligdom og pilegrims-mål. Vår Frue kirke er sentrums- og hverdagskirke med viktige byfunksjoner. Den brukes i hovedsak i samarbeid med Kirkens Bymisjon, Kirkens SOS og Institutt for musikk NTNU. Kirken er en betydelig "konsertkirke". Det holdes tema- og hverdagsgudstjenester i kirken.

Nidaros domprosti består av Lade, Lademoen og Bakklandet sokn i tillegg til Nidaros domkirke og Vår Frue sokn. Prostiet betjenes av 7 menighetsprester i tillegg til domprost og pilegrimsprest. Det er også en samarbeidsavtale med de 4 prestene i Kirkens Bymisjon.

Soknet har lokaler i Waisenhuset like ved Domkirken. Her er nye Kirkestuer, kontorer for de ansatte, møterom og bibliotek. Kontorene er i dag meget vel utstyrte.

Kontorstjefen er daglig leder av domprost-, sokneprest- og menighetskontoret. Hun er samtidig daglig leder av menighetsrådets virksomhet og på vegne av Kirkevergen. Domkirken har 3 domkantorer i hel stilling og Vår Frue har kontor i deltids stilling. Soknet har deltids soknediakonstilling og deltids stillinger for barne- og ungdomsarbeider og menighetsarbeider. I soknets administrasjon er det foruten kontorsjef, to konsulenter, musikkprodusent og klokker. Kirkene har egne kirketjenere og kirkevakter.

I Domkirken er det forordnet 232 gudstjenester årlig. Det er høymesse og kveldsmesse hver søndag. Gudstjeneste fordeles likt mellom domprost, kapellan 1 og kapellan. Pilegrimspresten har gudstjeneste ca 1 gang pr. måned. Studentprestene holder studentgudstjeneste hver 14.dag i semesteret til kveldsmesetid.

I Vår Frue er det forordnet 60 gudstjenester som nå holdes kun som hverdagsgudstjenester. Disse forrettes i hovedsak av prestene i Kirkens Bymisjon, men også soknets prester og studentprestene deltar.

Tall fra statistikken 2005: Antall dåp: 125 (27 av disse fra egne sokn). Konfirmanter: 38, Vielser: 38, Gravferder: 115.

Domprosten leder prestatjenesten. Kapellan 1 og kapellan har sine hovedoppgaver mot operativ prestatjeneste og menighetsarbeid, gudstjenester og kirkelige handlinger, arbeid med innføring av trosopplæringsreformen og

konfirmentarbeidet. Kapellan 1 er fast stedfortreder for domprosten og har et hovedansvar i forhold til Vår Frue kirke - herunder ansvaret for samarbeidet med Kirkens Bymisjon og Kirkens SOS. Vår Frue kirke markerer 800 år i 2007 og skal deretter videreføre sin virksomhet i en nyrestatert kirke.

Dåp, vielser og gravferd med tilhørende samtaler og oppfølging preger i stor grad kapellanenes hverdag. Gudstjenestene inntar en dominerende plass - både i forhold til planlegging og gjennomføring. Kapellan 1 har viktige oppgaver som liturg. Det vil bli lagt vekt på gode kvalifikasjoner i forhold til tekstlig og musikalsk fremføring. Kapellane deltar også i Domkirkens gudstjenesteliv på en slik måte at slike kvalifikasjoner er ønskelig. Alle prestene i Domkirken har et ansvar i forhold til mottak av pilegrimer.

Domkirken har fem kor og det er en betydelig kirkemusikalsk virksomhet. Det er samarbeidsavtaler med Nidarosdomens Guttekor og Schola Sanctae Sunniva.

Soknet har 10 barnehager, 2 barneskoler og 4 videregående skoler. Domkirken menighet driver egen barnehage i samarbeid med Trondheim kommune. Kapellane deler ansvaret for dette.

Det bor mange eldre i prestegjeldet og det er flere institusjoner for eldre. Vår Frue menighet har egen aldersbolig hvor det holdes regelmessige samlinger. Prestene og soknediakonen deler ansvaret for betjeningen av institusjonene. Viser til kommunens hjemmeside www.trondheim.kommune.no

Nidaros domkirke og Vår Frue sokn har en stor stab. Arbeidstempo er høyt og arbeidsoppgavene er mange. Planlegging og oppgaveløsning er i sterk grad preget av team- og prosjektarbeid. Det kreves gode samarbeidsevner av den som blir tilsatt.

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønnssammensetning i sokn/prosti samt legge til rette for mennesker med redusert arbeidsevne.

Kommunal tjenestebolig med boplikt.

Boligen ligger på Singsaker, ca 2 km fra Domkirken. Den er en vertikalt delt tomanns-bolig bygd I 1951. Fra boligen er det kort avstand til skoler, butikk etc. Boligen har 3 etasjer inkludert kjeller. Samlet boligareal er omtrent 200 m². I underetg. er det garasje (ikke egnet for bil), kjellerrom/kontor, toalett, gang, vaskerom og diverse boder. 1.etg. har gang med utgangsdør, kjøkken og stue med utgang til veranda. 2. etg. har 4 soverom, to bad og toalett. Boligen varmes opp hovedsaklig med strøm, men ved kan benyttes i ovn i kjellerrom, samt en åpen peis i stua. Boligen ble pusset opp innvendig og utvendig i 2004/2005.

Målformen er bokmål. Noen gudstjenester holdes på nynorsk. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer. Det er også ønskelig å vite om søkere behersker andre språk flytende.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter:

- a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenestebolig og husleie
- b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål, tjenestedistrikt og bosted.

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende
- evner til å jobbe selvstendig og samtidig i fellesskap med kolleger

Stillingen er plassert i kode 1359/0922 og lønnes i ltr. 44-61/44-59. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf. 73 53 91 00 eller domprosten tlf. 73 53 84 80.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 24. april 2006. Attester vil ikke bli returnert.

Nidaros bispedømme

Kapellan i Heimdal prosti med Heimdal sokn som tjenestested.

Det er ledig stilling som kapellan i Heimdal med Heimdal prosti som tjenestedistrikt og med Heimdal sokn som tjenestested. Kapellanen vil ha en tjeneste som er særlig rettet inn mot ungdomsarbeidet.

Soknet er en del av Trondheim kommune som har ca 150 000 innbyggere. I Heimdal sokn er det 10650 kirkemedlemmer.

Soknet har en kirke, Heimdal kirke, som er en murkirke fra 1960.

Menigheten betjenes av prost, sokneprest og kapellan. I hele prostiet er det, i tillegg til prosten og prostipresten, åtte menighetspreststillinger.

Kontorsted er Heimdal. Her er det kontorfellesskap med diakon, kateket, organist, prost, prostiprest, sokneprest, kontorfullmektig og soneleder. I soknet er det også full stilling for kirketjener.

Kirkelig statistikk for menigheten i 2005 er: 93 dåp, 67 begravelser, 11 vielser og 134 konfirmanter samt 106 forordnede gudstjenester.

Heimdal menighet har søndagsskole, nyoppstartet barnekor, fredagsklubb (5-8 kl.), skolelag og ungdomskor. Konfirmentarbeidet deles mellom kateket, kapellan og sokneprest. Konfirmentene kan få velge mellom kor, leir eller menighetsarbeid i tillegg til vanlig undervisning. Kontakten med skolene fordeles også mellom kateket, kapellan og sokneprest.

Menigheten har et eget «åpent lekested» med ansatt assistent og førskolelærer, men hvor kateket og prest er på jevnlig besøk.

I flere år har menigheten arrangert Alpha- og Betakurs med god oppslutning. Flere bibelgrupper og misjonsforeninger holder også til i Heimdal menighet.

Kantor har ansvar for et kirkekor på ca. 25 medlemmer samt for forsangergrupper til gudstjenestene.

På Heimdal finnes flere misjonsorganisasjoner som menigheten har samarbeid med. I tillegg er det godt samarbeid med Pinsekirken, Misjonsforbundet (Elim) og Birigittaklosteret som alle er med i et månedlig økumenisk bønnemøte.

De største utfordringene har menigheten innenfor ungdomsarbeidet og i arbeidet med å nå barnefamilier. Kapellanen vil ha et særskilt ansvar for ungdomsarbeidet og vil i samarbeid med øvrige ansatte og frivillige utvikle det arbeidet som allerede er i gang.

Når det gjelder utbyggingen av skoler, barnehager, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet/ kommunen forøvrig, vises blant annet til kommunens hjemmeside.

Ellers vises til menighetens hjemmeside www.heimdal.kirken.trondheim.no og bispedømmets hjemmeside www.kirken.no/nidaros

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: «Kirken i Nidaros- sammen underveis». Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning og kollegastøtteordning for nytilsatte. Bispedømmet er IA-virksomhet, og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønns sammensetning for ansatte i sokn/ prosti, samt å legge til rette for mennesker med redusert funksjonsevne.

Med stillingen følger bolig med boplikt. Boligen er bygget rundt 1970 og er på ca 250 m² boligflate. I første etasje er det stor stue, kjøkken, vaskerom, 4 soverom og bad. I kjelleren er det en større peisestue og mange boder. Det er en stor hage rundt boligen som ligger sentralt i et rolig boligområde på Heimdal. Boligen trenger en større oppgradering som nå planlegges. I samarbeid med kommunen vurderes som et alternativt å stille annen bolig til disposisjon.

Målformen i soknet er bokmål, og søkerne må opplyse om de behersker begge målføre.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement med mer, herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning, beredskapsordning, tjenestebolig og husleie.

b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og bosted.

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som gjerne har særskilt kompetanse innen ungdomsarbeid.

Vi har tradisjon for et nært samarbeid og

åpen dialog i de arbeidsfelt vi deler ansvaret for, og søker en medarbeider som:

- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende
- evner å arbeide selvstendig og samtidig i fellesskap med kolleger

Stillingen er plassert i kode 0922 og lønnes i ltr.44 -59. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf. 73539100 eller prosten i Heimdal tlf. 72592050.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim, innen 24.april 2006. Attester vil ikke bli returnert.

Nidaros bispedømme

Sokneprest i Nord-Innherad prosti med Mære sokn, Henning sokn og Ogdal sokn som tenestestad.

Det er ledig stilling som sokneprest i Nord-Innherad Prostie med Mære sokn, Henning sokn og Ogdal sokn som tenestestad.

Sparbu er ein del av Steinkjer kommune som er administrasjonssenter i Nord-Trøndelag.

Soknepresten vil ha sete i Mære sokn. Dette soknet har 2684 medlemmer. Sokna Henning og Ogdal har henholdsvis 604 og 1055 medlemmer og her har kapellanen sete i sokneråda.

Mære kyrkje vart ferdigbygd i år 1200. Historia er nært knytta til Egge, Stiklestad og Nidaros. Dette kjem fram i Merespelet som vi håper å framføre neste år. Kyrkja er i god stand og flott å bruke. Ei moderne kjerktu opnar i tillegg for mange muligheiter.

I Steinkjer by (20500 innbyggjarar) er det felles kyrkjekontor for heile kommunen med kyrkjeverje, kateket, kantorar, prestar og kontorpersonale. I prostiet skal det i tillegg til prost og prostiprest være 10 andre prestar. Blant prestane i prostiet er det behov for

supplerande kompetanse innan barne og ungdomsarbeid.

Mære Barnegospel er viktig barnearbeid; kulturskolen i Steinkjer sikrar kvalifisert leiging.

Elles er det i Mære eit godt samarbeid mellom kyrkje og tirsdaysklubb, speidarar, 4H, skole, kor, korps, , sanitet, teaterlag, historielag, idrettslag, misjonsforeningar og bedehus. Beghi i Etiopia er vennskapsmenighet med Mære. Sammen med Henning sokn har Mære delansvar for eit kvinneprosjekt i Beghi. I Hegstads bok "Folkekirke og trosfellesskap" er Mære skildra i detalj som sjøve eksempelet på ei typisk norsk folkekyrkjemenighet.

Statistikken for Mære siste år viser 47 dåp, 34 gravferder, 12 vigslar og 40 forordna gudstenester. Det var 37 konfirmantar. Undervisninga foregår i to grupper på ettermiddag og kveldstid.

Mære landbruksskole, Hamrum eldrecenter og Betania sykehjem med somatisk og psykiatrisk avd. ligg i prestegjeldet. For info om vidaregåande skoler, høgskole, helse og sosialteneste viser vi til heimesida til kommunen: www.steinkjer.kommune.no

Nidaros bispedømme arbeider etter strategiplana: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde persontiltak, arbeidsveileiing og ei ordning med kollegastøtte. Bispedømmet er ei IA-verksemd og målet vårt er å få ei balansert samansetning av alder og kjønn i sokn og prosti. Vi legg og til rette for søkarar med redusert funksjonsevne. Vi viser til heimesida for bispedømmet: www.kirken.no/nidaros

Med stillingen følger det bustad med buplikt. Prestebustaden er bygd i 1987 og med ei buflate på 275 m2. Det er to etasjar, 5 soverom, boblebad, heimekontor og veranda. Oppvarming: strøm og vedfyring. Dobbeltgarasje med direkte inngang til huset. Bustaden ligg i gangavstand til barnehage, skole, idrettshall, idrettsplass, lege, tannlege og butikk. Det går buss og lokaltog, men søkaren må ofte bruke egen bil i tenesta. Prestebustaden ligg 3 km frå kyrka, 11 km sør for Steinkjer sentrum, 35 km nord for Levanger Sjukehus og 85 km nord for Værnes.

Målforma i Sparbu prestegjeld er nynorsk. Søkarane må opplyse om dei meistarar begge målformene.

Tilsettinga skjer på dei vilkår som gjeld til ei kvar tid. Den som blir tilsett må og rette seg etter følgjande:

- a) endringar i lover, tariffavtaler, reglement osv. deriblant spørsmål vedrørende tenesteordning, beredskapsordning, tenestebustad og husleige.
- b) avgjersler som kan influere på tenesta, gjeremål og bustad.

Vi søker etter prest som kan fylle stillinga i samsvar med tenesteordninga, dei oppgåvene og utfordringane som er omtalt tidlegare og som:

- har kompetanse innan barne -og ungdomsarbeid.
- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og som er kontaktskapande.
- evner å jobbe sjølvstendig og samtidig i fellesskap med kollegaer.

Stillingen er plassert i kode 0930 og vert lønna i ltr. 51 - 63. Pensjonsinnskott. Skyssgodtgjering.

Opplysningar om stillinga og forholda kan du få ved å kontakte Nidaros Bispedømmeråd, tlf 73 53 91 00 eller prosten i Nord-Innherad tlf 74 14 57 00.

Søknad med CV, attestar og referansar sender du Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim *innan 24. april 2006*. Attestar vert ikkje returnerte.

Jæren Distriktpspsykiatriske Senter

Institusjonsprest

Jæren Distriktpspsykiatriske Senter, NKS, Bryne, har ledig 50% stilling som institusjonsprest (stillingstittel: prest/terapeut).

Senteret består av: Poliklinikk, Dagpoliklinikk og 4 sengeposter.

Stillingen er i hovedsak knyttet til Dagpoliklinikken (gruppepoliklinikk).

Presten/terapeuten deltar i denne avdelingens daglige arbeid:

Pasientkontakt, gruppeterapi i ulike former, undervisning og veiledningsarbeid.

Ellers står presten/terapeuten til rådighet for senterets øvrige avdelinger med pasientsamtaler og veiledning etter behov.

Søkere bør ha relevant utdanning, trening i og selvstendig erfaring med sjelesorg (terapi) og gruppevirksomhet. Han/hun må ha evne til å arbeide i team, men må også kunne ha et selvstendig, personlig ansvar for sin tjeneste.

Stillingen lønnes: Etter avtale.

Søknad sendes til: Jæren DPS, NKS, Postboks 163, 4349 Bryne

Søknadsfrist: 3 uker etter utlysingsdato.

Nærmere opplysninger om stillingen fås hos: direktør Signe Nijkamp, tlf. 51 776969 eller sjefflege Stig Heskestad, tlf. 51 776926.

For nærmere opplysninger om Jæren DPS, NKS se: www.jdps.no

Nyhet fra Luther Forlag

Philip Yancey

RYKTER OM EN ANNEN VERDEN

Er den synlige verden alt som er?

Hva med ryktene som går om at det finnes en usynlig verden?

Hva med skjønnheten som betar, friheten som kaller, hensikten som utfordrer? Er dette alt, eller er det spor som leder oss videre? I tilfelle, hvor hen?

I *Rykter om en annen verden* inviterer Philip Yancey oss til å slå følge med ham inn i grenselandet mellom tro og tvil.

82-531-4479-2

Kr 228,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Nye bøker fra KA

KA har nå to nye utgivelser, som kan være til glede og nytte for mange.

I tillit

En liten bønnebok for medlemmer av menighetsråd, fellesråd og bispedømmeråd, men som kan godt brukes til daglig andakts- og bønneliv for alle.

Boken inneholder bønner for ulike anledninger og hendelser, salmer og noen forslag til enkle liturgier. Boken foreligger både på bokmål og nynorsk.

Pris: Enkelteksemplar: kr. 75, pakker på 5 eksemplarer: kr. 200

Den norske kirke – for folk flest

En artikkelsamling med aktuelle perspektiver på den reform- og omstillingsprosess Den norske kirke er inne i. Artikkelsamlingen er utarbeidet på basis av en tro på demokratiet som egnet og ønskelig styringsform i Den norske kirke - også dersom forholdet mellom stat og kirke blir forandret i årene som kommer. Boken er høyaktuell for alle som er interessert i, eller jobber med spørsmål om omstillingsprosesser i kirken.

Pris kr. 200,-

Bøkene kan bestilles fra KA via epost materiell@ka.no eller tlf 23 08 14 00
Mer informasjon om KAs utgivelser på www.ka.no

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
Postboks 1034 Sentrum, 0104 Oslo
Besøksadr: Kirkens Hus, Rådhusgt 1-3, 0151 Oslo

Nyhet fra Luther Forlag

Mitri Raheb

BETLEHEM UNDER BELEIRING

En spennende og annerledes bok om Midtøsten-konflikten. Betlehem er byen der Fredsyrsten ble født. Hvordan er det å leve i byen i dag? En bok om lidelse og sorg, men fremfor alt om håp om en fremtid for både israelere og palestinere.
"En vekker for kristne i Norge" - Ørnulf Steen, gen.sekr. i Norges kristne Råd

Kr 198,-

82-531-4477-6

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Returadresse:
Luther Forlag
Pb 6640 St. Olavs plass
0129 Oslo

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. *e-post: tangenmenighet@senswave.com*

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Pb 6640 St. Olavs plass, 0129 Oslo
Red. sekr.: Eyolf Berg
Tlf. 91 17 65 37
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Björg Gjelsvik,
Bok & Media AS, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

